

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

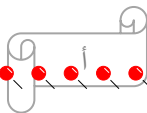

Ketabton.com

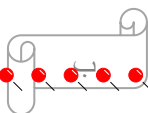
دقران کریم فضیلت او دحفظ کولو مهمې قاعدې

ترتیب او ټولونه: محمد بشیر مدني

کال: ۱۴۳۵ هـ ق

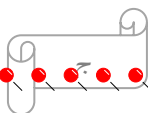

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

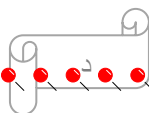

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

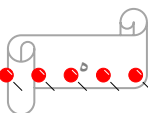

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

- 1.....سریزه
- لومړۍ فصل : د قرآن کریم فضیلت، د ویونکو فضیلت، او د عامو مسلمانانو د تلاوت اهمیت.
- 3.....
- 15..... دوهم فصل : د قرآن کریم د سورتونو فضایل :
- 35..... دریم فصل : د قرآن کریم د حفظ کولو قواعد :
- 36..... اوله قاعده: اخلاص دی :
- دریمه قاعده : دهرې ورځې دپاره دیادولود اندازی معلومول دی (هره ورځ د حفظ کولو سلنه
- 38..... : (ټاکل)
- 39..... څلورمه قاعده : د ورځې معلومې اندازې څخه مه تیربره ترڅوې چې پوره یادکړې:
- 40..... پنځمه قاعده : د خپل حفظ لپاره باید یو معین او مشخص قرآن کریم اختیارکړې .
- 40..... شپږمه قاعده : پوهه د حفظ لارده
- 40..... اوومه قاعده : دیو سورت څخه ترهغه مه تیربره چې اول ئې په اخرپورې وصل نکړې .
- 41..... اتمه قاعده : همیشه ئې بل کس ته وراورول
- 41..... نهمه قاعده : همیشه د قرآن کریم متابعت کول
- 45..... لسمه قاعده : قرآن کریم په لفظ معنی او آیاتونو کې متشابه دی (ورته والي ته پاملرنه)
- 46..... یوولسمه قاعده : د حفظ لپاره د ژوند قیمتي وخت غنیمت وگڼه
- 46..... دولسمه قاعده : له حسد څخه ځان ساتل :
- 47..... دیارلسمه قاعده : د ذهن حضور:
- 47..... څوارلسمه قاعده: دوامداره تعقیب:
- 49..... دمصادر او مراجعو فهرست.....

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

سریزه

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبى بعده !

وبعد : داچې د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره دا اړین دي چې مخکې باید یو څه د قرآن کریم فضیلت ، د هغه د تلاوت کوونکو فضیلت ، د حافظانو د والدینو فضیلت ، د حافظانو د دنیا او آخرت سرلورې ، او همدارنگه د ځینو سورتو فضیلت او بیا د قرآن کریم د یادونې او حفظ کولو ځینې مهمې قاعدې مې ذکر کړې دي نو ای مسلمانان وروره : پدې کې شک نشته چه ته د قرآن کریم د یادونې او د هغه د ښودنې پر فضیلت او بهتری پوه یی ، رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : عن عثمان رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : «¹ خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ» . یعنی : بهترین ستاسو څخه هغه څوک دی چې قرآن کریم زده کړي او بل ته یې وښايي .

نی کریم صلی الله علیه وسلم مور پدې خبروي چې بهترین د مسلمانانو او د الله جل جلاله په وړاندې د مرتبې او اوچتې درجې له رویه هغه څوک دی چې قرآن کریم د تلاوت ، حفظ ، ترتیل ، فقهې او تفسیر له مخې غوره او اوچت وی او بل چاته هم د قرآن کریم د علومو څخه څه ور وښايي .

په حدیث شریف کې د قرآن کریم شرف او عزت بیان شوی او دا بهترین او غوره کلام دی ځکه چې داد الله جل جلاله کلام دی او غوره زده کړیال یې هغه څوک دي چې بل ته یې وښايي نه داچې یواځې پخپل ځان اکتفاء وکړي او بس ، د قرآن کریم زده کول او بل ته یې ښودل د قرآن کریم تلاوت ، په معنایې ځان پوهول او احکام یې منل دي .

- کوم کس چې قوي حافظه لري باید ، د الله تعالی د کتاب په حفظ کولو سره له طلايي کلونو څخه گټه پورته کړي ،

- په هغه حدیث کې چې امام مسلم د ابو مسعود الانصاري په حواله روایت کړی دی ویلي دي :
"څوک چې د خیرخوا ته لارښوونه وکړي ، د هغه چا په خیر اجر به ولري چې دا کار کوي."

¹-رواه البخاری رقم الحديث ۵۰۲۷ .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

-که الله پاک تاسو ته په حفظ کې بریالیتوب درکړي، نو په غیاب کې زما لپاره دعا کول مه هیروئ! ته به د الله تعالیٰ څخه هغه څه ترلاسه کړې چې زما لپاره دعا کوې. د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په تایید کې - امام مسلم د عویمر بن مالک رضی الله عنه څخه روایت کړی دی چې رسول صلی الله علیه وسلم - وفرمایل: "څوک چې د خپل ورور لپاره د هغه په غیاب کې دعا وکړي، هغه فرېسته چې ورته ټاکل شوې ده وېه وایي: آمین، او ستاسو لپاره به هم همداسې." له الله جل جلاله څخه دعا وغواړي، ای الله ما، تاسو او ټولو مسلمانانو ته بېنه وکړي، او قرآن کریم زموږ لپاره دلیل وگرځوي، نه زموږ پر ضد، او موږ ته د شپې او ورځې په اوږدو کې د هغه د رضایت په توګه د تلاوت کولو توان راکړي، او قرآن کریم د قیامت په ورځ زموږ لپاره شفاعت کوونکی او د جنتونو نعمتونو ته زموږ لارښود وگرځوي.

دغه څو خبرې گرانو ویونکو ته د سریزې په توګه وړاندې کوم الله جل جلاله د اول ما بیا ټولو دوستانو ته د عمل کولو توفیق ورکړی .

د دوستانو د دعا په هیله

محمد بشیر مدنی

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

لومړۍ فصل: د قرآن کریم فضیلت، د ویونکو فضیلت، او د عامو مسلمانانو د تلاوت اهمیت.

-د قرآن کریم لوستل او تلاوت کول د نورو ټولو عبادتونو په څیر عبادت دی. دا د یادولو یوه بڼه ده او تلاوت کوونکی ته د هغه د تلاوت اجر ورکول کېږي. له همدې امله، رسول الله صلی الله علیه وسلم مور ته یې د قرآن کریم د تلاوت کولو لارښوونه وکړه او د دې لوی اجر یې راته وښود.

-د قرآن کریم په مکرر ډول تلاوت په هغه مسلمان کې چې له لوستلويي خوند اخلي، په تلاوت کې یې خوند، رواني سکون او په زړه کې یې ډاډ رامنځته کوي. الله جل جلاله فرمایي: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾²

ژباړه: هغه کسان چې ایمان یې راوړی او زړونه یې د خدای په یاد سره ډاډمن کېږي. بې له شکه چې د خدای په یاد سره زړونه ډاډمن کېږي."

- په خوښۍ سره تکرارول یې، لوستونکی هڅوي چې د قرآن کریم څخه یې لوستل یې باید په پوهه او بصیرت سره وي. نو پدې سره به د فکر او غور کولو حرم ته ننوځي، او په قرآن کریم کې به د الله جل جلاله په آیتونو غور کول پیل کړي، او بیا به د پوهې، او بصیرت سره سم عمل وکړي.

الله تعالی د قرآن کریم په اړه په سوره بقره کې فرمایلي دي: الم *ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾³

ژباړه: "الف، لام، میم. دا هغه کتاب دی چې په کې هیڅ شک نشته، پدې کې د هغو کسانو لپاره لارښوونه ده چې له خدای څخه ویره لري."

- الله جل جلاله په سوره الاسراء کې فرمایلي دي: إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾⁴

ژباړه: بیشکه، دا قرآن کریم هغه څه ته لارښوونه کوي چې تر ټولو سمه لارده او هغو مومنانو ته چې نیک عملونه کوي، زیری ورکوي چې د دوی لپاره لوی اجر دی."

- سورت رعد آیت ۲۸ . 2

3 - سورت بقره آیت (1- 2) .

4-سورت الاسراء آیت ۹ .

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

-الله تعالی مورته ښودلې ده چې قرآن کریم تر ټولو غوره کلام دی ،

پدې هکله (الله) جل جلاله فرمایلي دي: ﴿ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكِ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴾⁵

ژباړه: "الله تعالی غوره کلام نازل کړې دی: یو داسې کتاب دی چې سره ورته او په برخو کې تکرار شوی دی. د هغو کسانو پوستکي چې له خپل رب څخه ویره لري ددې په تلاوت سره لږزیږي. بیا د دوی پوستکي او زړونه د الله تعالی په یاد نرمیږي. دا د الله تعالی لارښوونه ده هغه چا ته چې وغواړي لارښوونه وکړي .. او هغه څوک چې الله تعالی یې گمراه کړي د هغه لپاره هیڅ لارښود نشته."

-څرنگه چې قرآن د پیغمبر صلی الله علیه وسلم تلپاتې، تلپاتې او وروستی معجزه ده، نو دا د الله تعالی د عهد له مخې ساتل کېږي چې ساتنه پخپله الله جل جلاله کوي. الله تعالی فرمایي: قال تعالی: ﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾⁶ [الحجر: 9]، {

ژباړه: "بې له شکه، مور قرآن نازل کړی او بیدشکه هم مور یې ساتونکي یو." او له هغه وخته چې دا په رسول صلی الله علیه وسلم نازل شوی، تر اوسه پورې یو حرف هم له هغه څخه ورک شوی نه دی او نه پکې اضافه شوی دی. هر څوک چې وایي چې قرآن نیمگړی یا تحریف شوی دی، هغه د دې آیت په اړه دروغ ویلي دي، او په دوی کې دولس امامیه شیعیه گان هم شامل دي. د قرآن کریم د کلمو املا د عثمان رضی الله عنه سره د ساتل شوي قرآن کریم له مخ شوي ده .

- قرآن کریم د نورو ټولو خبرو په پرتله غوره ی:

دېر داسې حدیثونه راغلي دي چې د قرآن کریم غوره والی یېد نورو ټولو انساني خبرو په پرتله واضح کړی ، کوم چې د الله تعالی کلام دی. د هغوی له جملې څخه: د شهر بن حوشب په روایت کې، هغه وویل: د خدای رسول صلی الله علیه وسلم وفرمایلي: "د خدای د کلام غوره والی د هغه د مخلوق په خبرو باندې داسې دی لکه د الله جل جلاله غوره والی د هغه په مخلوق باندې."⁷

5 - سورت الزمر آیت ۲۳ .

- سورت الحجر آیت 9 .

7 - سنن الدارمي 2/ 533 رقم 3357. قال حسين سليم الله: إسناده حسن وهو مرسل.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

" ابن ابی حاتم وایي: محمد بن الفضل بن موسی مورته وویل: محمد بن منصور المکی الجواز مورته وویل: ما سفیان بن عیینه ولید او یوسری ترې وپوښتل: ای ابو محمده، ته د قرآن په اړه څه وایي؟ هغه وویل: "د خدای کلام د هغه له خوا راغلی او هغه ته به بیرته ورځي".⁸

- حضرت عثمان رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه فرمایلي یې دي: خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ⁹

ژباړه: ستاسو څخه غوره هغه څوک دی چې قرآن زده کړي او نورو ته یې وښيي.

- حضرت عائشې رضی الله عنها د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی چې وېي فرمایلي: عَنْ عَائِشَةَ: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ"¹⁰

ژباړه: "د هغه چا مثال چې قرآن تلاوت کوي او حفظ یې کړی دی دا به د شریفو او صالحو کاتبانو (فرېستو) سره وي. او د هغه چا مثال چې تلاوت کوي یې اوزیات یې تکرار کوي ترڅو ترې هیرنشي او دا د هغه لپاره ستونزمن وي دده لپاره به دوه اجرone ورکړل شي."

وعن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الماهر بالقرآن مع السفارة الكرام البررة والذي يقرأ القرآن ويتتعتع فيه وهو عليه شاق له أجران"¹¹.

حضرت عائشې رضی الله عنها وویل: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: "څوک چې په قرآن کې ماهروي، هغه به د شریفو او صالحو کاتبانو (فرېستو) سره وي، او هغه څوک چې قرآن لولي او په هغه باندې بندېږي او د هغه لپاره ستونزمن وي، دده لپاره دوه اجرone دي."

⁸ -مختصرالعلوللعلی الغفار، الحافظ الذهبي، الناشر: المكتب الإسلامي، بيروت، الطبعة: الثانية - 1412هـ تحقيق:

اختصره وحققه وعلق عليه وخرج أحاديثه محمد ناصر الدين الألباني. وقال الشيخ الألباني: صحيح.. ولكنه لم يذكر إن كان الكلام حديثاً عن رسول الله - صلى الله عليه وسلم - وأنه من كلام سفیان بن عیینة

⁹ - البخاري، 4/ 1919 رقم 4739 ■

¹⁰ - البخاري، 4/ 1882 رقم 4653

¹¹ - مسلم 1/ 549 رقم 798

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

وروی النسائي وابن ماجه والحاكم بإسناد صحيح عن أنس رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ"، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ: مَنْ هُمْ؟ قَالَ: "هُمُ أَهْلُ الْقُرْآنِ أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ"¹²

امام نسائي، امام ابن ماجه او امام حاكم رحمهم الله تعالي په صحيح سند سره د انس رضي الله عنه څخه روایت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "الله تعالي په انسانانو کې خپل خلک لري." هغوی وويل: يا رسول الله صلى الله عليه وسلم، هغوی څوک دي؟ هغه وفرمايل: "دوی د قرآن ويونکي دي ، او د الله جل جلاله خاص بندگان دي .

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَحْسَنُ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ؟ قَالَ: "مَنْ إِذَا سَمِعْتَ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ"¹³

له ابن عمر رضي الله عنهما څخه روایت دی چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وشوه: د قرآن کریم په تلاوت کې د چا غږ تر ټولو غوره وي؟ هغه وويل: "څوک چې د هغه تلاوت واورې، نو تاسو گورئ چې هغه له الله تعالي څخه وېرېږي."

د قرآن کریم د تلاوت لپاره د فرښتو راښکته کېدل اود دوی راټولیدل :

روى مسلم في صحيحه من حديث عن أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَعَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمْ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ"¹⁴

امام مسلم رحمت الله عليه په خپل صحيح کې له ابو هريره رضي الله عنه څخه روایت کوي چې وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "او هيڅ قوم به داسې نه وي چې د الله جل جلاله په يوه کور کې راټول شي، د الله جل جلاله کتاب تلاوت کوي او په خپل منځ کې يې يوبل ته بڼې ، مگر دا چې پر هغوی به سکون نازل شي، رحمت به هغوی وپوښي، فرښتې به د هغوی چاپېره را تاوشي ، او الله جل جلاله به هغوی د هغو کسانو په منځ کې يادوي چې له هغه سره دي (د فرښتو په منځ کې)."

¹² - رواه الطبراني في المعجم الأوسط، 2/ 311 رقم 2074

¹³ - مسلم 4/ 2074 رقم 2699.

¹⁴ - مسلم 4/ 2074 رقم 2699.

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

روى البخاري ومسلم في صحيحهما عن عبد الله ابن عمر: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ".¹⁵

امام بخاري او امام مسلم رحمت الله عليهما په خپلو صحيحو کې د عبدالله بن عمر رضي الله عنهما څخه روايت کړی دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: "حسد نشته مگر په دوو شيانو کې: هغه سړی چې الله تعالی قرآن ورکړی وي او هغه يې د شپې او ورځې په ساعتونو کې تلاوت کوي، او هغه سړی چې الله تعالی مال ورکړی وي او هغه يې د شپې او ورځې په ساعتونو کې خيرات کوي. (مطلب دا چې په دغه دوو شيانو کې حسد روا دی) "

رسول الله صلى الله عليه وسلم مورته د قرآن کریم د تلاوت او حفظ کولو امر کړی دی.

وقد حثنا الرسول صلى الله عليه وسلم على الالتزام بقراءة القرآن وحفظه، روى البخاري ومسلم في صحيحهما عن ابن عمر رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ، إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ. أي المشدودة بالعقال، وعاهد عليها أي تردد عليها وراقبها".¹⁶

امام بخاري او امام مسلم رحمت الله عليهما په خپلو صحيحو کې د ابن عمر رضي الله عنهما څخه روايت کړی دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: "د قرآن کریم د حافظ مثال د تړل شویو اوبسانو د مالک په څیر دی. که هغه د دوی ساتنه وکړي، نو هغه به یې وساتي، او که هغه پریردي، نو هغه به لار شي." ، يعنې، په رسۍ تړل شوی، او هغه کس ژمنه او تعهد وکړ چې د هغې لیدنه او څارنه به وکړي، يعنې، د هغه لیدنه او څارنه یې وکړه .

د مرگ څخه وروسته او په آخرت کې د قرآن عظیم اجر:

¹⁵ - البخاري 6 / 2737 رقم 7091. ومسلم 1 / 558 رقم 815.

¹⁶ - البخاري 4 / 1920 رقم 4743. مسلم 1 / 543 رقم 789 ■

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْقُ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرْتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُؤُهَا." ¹⁷

ژباړه: د حضرت عبدالله بن عمرو رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي یې دي: "د قرآن کریم حافظ ته به وویل شي: تلاوت کوه، پورته خپزه، او لکه څنگه چې تا په دنیا کې تلاوت کاوه، ځکه چې ستا مقام به د هغه وروستي آیت په اړه وي چې ته یې تلاوت کوي."

رواه أحمد. وروى الطبراني في المعجم الكبير عن عبد الله بن مسعود، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "القرآن شافعٌ مُشَفَّعٌ، وَمَاحِلٌ مُصَدَّقٌ، مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ*
الماحل: المجادل لصاحبه لما يتبع ما فيه ¹⁸.

امام احمد رحمت الله عليه او امام طبراني رحمت الله عليه په المعجم الكبير کې له عبدالله بن مسعود څخه روایت کړی چې وايي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل: "قرآن هغه شفاعت کوونکی دی چې شفاعت یې منل کېږي، او هغه شاهد دی چې شفاعت یې تایید کېږي. څوک چې یې مخې ته کېږدي، جنت ته به یې بوځي، او څوک یې چې شاته کېږدي، دوزخ ته به یې بوځي."

-الماحل: هغه څوک چې د خپل ملګري سره د هغه څه په اړه بحث او جنجال کوي چې هغه یې کوي.

هغه څوک چې قرآن حفظ کوي او د هغه احکام عملي کوي، په جنت کې به د عزت تاج په سر وي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْمًا عَلَّمَهُ وَنَشَرَهُ وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ وَمُصْحَفًا وَرَثَتَهُ أَوْ مَسْجِدًا

¹⁷ - أحمد 2 / 192 رقم 6799، تعليق شعيب الأرنؤوط: صحيح لغيره وهذا إسناد حسن. والطبراني في المستدرک 1 / 739 رقم 2030.

¹⁸ - المعجم الكبير 10 / 198 رقم 10450. صحيح ابن حبان 1 / 334 رقم 124. قال شعيب الأرنؤوط: إسناده جيد.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

بَنَاهُ أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ أَوْ تَهْرًا أَجْرَاهُ أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ يَلْحَقُهُ
مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ. ¹⁹

له ابوهريره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "هغه شیان چې مومن ته د هغه د نیکو اعمالو له امله هغه ته له مرگ وروسته رسېږي هغه علم دی چې ښوولی او خپورکړی یې وي ، هغه صالح زوی دی ، د قرآن کریم یوه نسخه ، جومات چې جوړ کړی یې کړ ، مسافر خانه یې جوړه کړه ، سیند یې جوړ کړ چې وبهېږي ، یا هغه صدقه چې هغه پخپل ژوند کې له خپل مال څخه ورکړې وي ، چې د هغه به له مرگ وروسته ورته ورسېږي." .

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ." ²⁰

له ابوهريره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "کله چې یو څوک مړ شي ، نود هغه عملونه پای ته رسېږي پرته له دريو شیانو څخه: دوامداره صدقه ، گټور علم ، یا صالح اولاد چې د هغه لپاره دعا کوي." د یو کس د نیکی له څرگندو ښو څخه د الله جل جلاله اطاعت ، د قرآن کریم تلاوت او نور نیک اعمال دي.

وروی أحمد في مسنده عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "تَعَلَّمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَإِنَّ أَخَذَهَا بَرَكَهٌ وَتَرَكَهَا حَسْرَةٌ وَلَا يَسْتَطِيعُهَا الْبَطْلَةُ" (البطله وهم السحرة). قَالَ (الراوي) ثُمَّ مَكَثَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: "تَعَلَّمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَالْإِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا الزُّهْرَاوَانِ يُظَلَّلَانِ صَاحِبَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ.. أَوْ فِرْقَانٍ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ، وَإِنَّ الْقُرْآنَ يَلْقَى صَاحِبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِينَ يَنْشَقُّ عَنْهُ قَبْرُهُ كَالرَّجُلِ الشَّاحِبِ فَيَقُولُ لَهُ هَلْ تَعْرِفُنِي فَيَقُولُ مَا أَعْرِفُكَ فَيَقُولُ لَهُ هَلْ تَعْرِفُنِي فَيَقُولُ مَا أَعْرِفُكَ فَيَقُولُ أَنَا صَاحِبُكَ الْقُرْآنُ الَّذِي أَظْمَأْتُكَ فِي الْهَوَاجِرِ وَأَسَهَرْتُ لَيْلَكَ وَإِنَّ كُلَّ تَاجِرٍ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ، وَإِنَّكَ الْيَوْمَ مِنْ وَرَاءِ كُلِّ تِجَارَةٍ فَيُعْطَى الْمَلِكُ بِيَمِينِهِ، وَالْخُلْدَ بِشِمَالِهِ وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ وَيُكْسَى وَالِدَاهُ حُلَّتَيْنِ لَا يَقُومُ لَهُمَا أَهْلُ الدُّنْيَا فَيَقُولَانِ بِمَ كُسينَا هَذِهِ؟ فَيُقَالُ بِأَخْذِ وَلَدِكُمَا الْقُرْآنَ.. ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: اقْرَأْ وَأَصْعِدْ فِي دَرَجَةِ الْجَنَّةِ وَعَرِّفْنَا، فَهُوَ فِي صُعُودٍ مَا دَامَ

¹⁹ - رواه بن ماجه في سننه 1/ 88 رقم 242. قال الشيخ الألباني: صحيح، ورواه البيهقي في شعب الإيمان 3/ 247 رقم 3448.

²⁰ - مسلم 3/ 1255 رقم 1631.

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

يَقْرَأُ هَذَا كَانَ أَوْ تَرْتِيلاً. "ومعنى هَذَا: أي مسرعاً في قراءته القرآن. ويسمى أيضاً حدرأً عند القراء.

21

امام احمد رحمت الله عليه په خپل مسند کې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روایت کوي چې فرمایلي یې دي: "سورت بقره زده کړئ، ځکه چې د هغې زده کول نعمت دی او پرېښودل یې افسوس دی، او جادوگران یې نشي یادولی." (جادوگران دي)، راوي وویل: بیا یو ساعت چې پاتې شو او بیا یې وویل: "سورة البقرة او آل عمران زده کړه، ځکه چې دا دوه رنګانې دي چې د قیامت په ورځ به په خپل ملګري داسې سیوري کوي لکه دوه وریځې یا د الوتونکو مرغانو دوه ډلې. او قرآن به د قیامت په ورځ له خپل ملګري سره هغه وخت مخامخ شي کله چې د هغه قبرد یورنګه سړي په څېر خلاص شي، او ورته به ووایي: آیا ته ما پېژنې؟ هغه به ووایي: زه تا نه پېژنم." هغه به ورته ووایي، "ایا ته ما پېژنې؟" هغه به ووایي، "زه تا نه پېژنم." هغه به ووایي، "زه ستا ملګری یم، قرآن، یم چې ته به یې په گرم لمر کې تری کړی یې او د شپې وینې یې ساتلی یې. هر سوداګر د خپل تجارت تر شا دی، او نن ته د هر تجارت تر شا یې." نو هغه ته به په بڼي لاس کې سلطنت او په چې لاس کې به ابدیت ورکړل شي، او د عزت تاج به یې په سر ورکېښودل شي، او د هغه مور او پلار ته به دوه جامې به ورواغوستل شي چې. د دنیا خلک به یې ونشي کړای هغوی ته به راشي او ورته وبه وایي: "مورته دا ولې راکړل شولې؟" دوی به ووایي: "ځکه چې ستا زوی قرآن کریم حفظ کړی دی." بیا به ورته وویل شي: "واوره جنت او د هغې د خونو درجې ته پورته شه." نو هغه به تر هغه وخته پورې پورته ځي چې هغه تلاوت کوي، که دا تلاوت وي یا حدروي. د دې معنی دا ده: هغه د قرآن په تلاوت کې چټک وی. دا د لوستونکو لخوا د حد په نوم هم یادېږي.

د قرآن کریم سره د تعامل له مخې د خلکو ډولونه:

روى البخاري عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْأَنْزَجَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ، وَالَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْتَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

رِيحَ لَهَا، وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ
الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا. ²²

البخاري 2748 / 6 رقم 7121. الأترجة: واحدة نوع من الثمار الحمضيات جميلة المنظر طيبة
الطعم والنكهة لينة الملمس، رائحتها مثل الليمون، وقشرتها خضراء مصفرة، ويؤكل لها
الأبيض، وطعمه لذيق. الريحانة: واحدة نوع من النباتات طيبة الرائحة، (والريحان شجر صغير
معروف في اليمن يغرس في سقوف البيوت، ولونه بين الرصاصي والرمادي). الحنظلة: واحدة
نوع من ثمار أشجار الصحراء بحجم البرتقالة ولونها وطعمها شديد المرارة. (المعجم الوسيط)
البخاري 2748/6 كنه 7121. سيترون: د ليمو يو ډول ميوه چې په ظاهره ښکلي ده، ښه خوند
او بوی لري، په جورښت کې نرمه ده، د ليمو په څير بوی لري، ژير شنه پوتکی لري، او د هغې
سپينه غوښه خوړل کيږي، او خوندور خوند لري. ريحان: يو ډول بوټی چې خوندور بوی لري.
(ريحان په يمن کې يوه کوچنۍ ونې ده چې د کورونو په بامونو کې کرل کيږي، اورنگ يې د سيسې
او څرنگ ترمنځ وي.) کولوسينت: د صحرايي ونې يو ډول ميوه چې د نارنج په اندازه ده، ډير
تريخ رنگ او خوند لري. (منځنۍ قاموس)

امام بخاري رحمت الله عليه له ابو موسى الاشعري رضی الله عنه څخه روایت کوي چې رسول
الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "

1-د هغه مومن مثال چې قرآن کریم لولي د ترنج په څير دی، خوند يې ښه دی او بوی يې هم ښه
دی.

2-د هغه کس مثال چې قرآن کریم نه لولي د خرما په څير دی، خوند يې ښه دی خو بوی نه لري.

3-د هغه فاسق کس مثال چې قرآن کریم لولي د ريحان په څير دی، بوی يې ښه دی خو خوند يې
تريخ دی.

4-د هغه فاسق کس مثال چې قرآن کریم نه لولي د حنظلې په څير دی، چې خوند يې تريخ وي او
بوی هم نه لري."

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

وفي رواية الطبراني في معجمه: "مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَلَا يَعْمَلُ بِهِ كَمَثَلِ رِيحَانَةٍ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَلَا طَعْمٌ لَهَا، وَمَثَلُ الَّذِي يَعْمَلُ بِالْقُرْآنِ وَلَا يَقْرُؤُهُ كَمَثَلِ الثَّمَرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا، وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْقُرْآنَ وَيُعَلِّمُهُ كَمَثَلِ الْأُتْرَجَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَلَا يَعْمَلُ بِهِ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا خَبِيثٌ وَرِيحُهَا خَبِيثٌ".²³

امام طبراني رحمت الله عليه په خپل معجم کې روایت کړی دی:

1-د هغه چا مثال چې قرآن کریم لولي خو عمل پرې نه کوي د هغه خوشبوي بوټي په څېر دی چې بوی يې خوندور دی خو خوند نه لري.

2-د هغه چا مثال چې په قرآن کریم عمل کوي خو نه يې لولي د خرما په څېر دی چې خوند يې خوندور دی خو بوی يې نه لري.

3-د هغه چا مثال چې قرآن کریم زده کوي او نورو ته يې ورزده کوي د تړنج په څېر دی چې خوند يې خوندور دی او بوی يې هم خوندور دی.

4- د هغه چا مثال چې قرآن کریم نه يې لولي او نه پرې عمل کوي دحنظله بوټي په څېر دی چې خوند يې بد دی او بوی يې هم بد دی

د قرآن کریم د منظم تلاوت موخه څه ده؟

د قرآن کریم د منظم لوستلو هدف دا دی چې د هغه درک ترلاسه کړو، په آیتونو يې غور وکړو، په احکامو يې عمل وکړو او په حقيقي ژوند کې يې له ممانعتونو څخه ډډه وکړو، ترڅو موږ د حق لارې ته د هدايت شويو کسانو په ډله کې شو. الله جل جلاله موږ ته د هغو کسانو ځانگړتياوې ښودلې دي چې هغوی ته يې لارښوونه کړې ده، الله جل جلاله فرمايي: الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ.²⁴

ژباړه: "هغه کسان چې خبرې ته غور نيسي او د هغې غوره پيروي کوي. دا هغه کسان دي چې خدای ورته لارښوونه کړې ده، او دا هغه کسان دي چې عقلمند دي."

²³ - الطبراني، المعجم الكبير 9 / 136 رقم 8670.

²⁴ - سورت الزمر آيت ۱۸ .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

-که د قرآن کریم د لوستلو موخه او هدف د هغه د سپیڅلو کلامونو د آیتونو په تلاوت سره خدای تعالی ته نږدې کیدل وي، نو دا یوازې د هغه څه په پوهیدو او په هغه څه چې لوستل کېږي په غور سره ترلاسه کیدی شي، ترڅو لوستونکی د آیتونو معنی په یاد ولري، په هغه کې شامل حکمتونه او وعظونه درک کېږي، او پوه شي چې په هغه کې دا شیان شامل دي لکه عقیده، عبادات، احکام، آداب او فضایل، حلال، حرام، کیسې، اخبار، او یادښتونه او غور. که د لوستلو هدف، چې فکر او پوهیدل دي، ترلاسه نشي، نو په دې لوستلو کې هیڅ ګټه نشته.

- الله تعالی خپل کتاب یوازې د دې لپاره نازل کړی چې لوستونکي یې په کې فکر وکړي او په معنی یې پوه شي. او پند ترې واخلي.

الله تعالی فرمایي: **كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ .**

ژباړه: "دا یو برکتناک کتاب دی چې مور تاته نازل کړی دی، [ای محمده]، ترڅو دوی د هغې په آیتونو کې غور وکړي او د عقل خاوندان نصیحت ترلاسه کړي."

-په پوهېدو او غور سره لوستل د لوستونکي په روح باندې اغېزه کوي، په زړه کې یې احترام، خدای تعالی ویره، د هغه د رحمت هیله او د هغه سره د لیدو لیوالتیا. دا د لوستلو او تلاوت پرمهال د پوهېدو او غور کولو پایله ده.

-خدای پاک قرآن کریم د دې لپاره نازل کړ چې ټول انسانیت ته تر ټولو هوبښیار قانوني احکام، تر ټولو حیرانوونکي علمي حقایق او تر ټولو روښانه کایناتي آیتونه ورکړي. د دې په رڼا کې د بې ساري مطالعاتو ترلاسه کول، اوله هغې څخه د پوهې یوه لویه شتمني جوړول چې لاهم، به پاتې شي، د یوې ساري نړیوال تمدن د رامینځته کولو لپاره لومړي او یوازينی مواد دي، چې د هغې تر سیوري لاندې انسانیت په ټولو کچو، ټولو بڼو، او ټولو نژادونو کې د غوره او ډیر آرام ژوند څخه خوند واخلي. له همدې امله، د هغې پوهیدل او پلي کول یو اړینه اړتیا ده.

-کله چې قرآن کریم لومړی ځل نازل شو، الله تعالی خپل رسول ته امر وکړ چې قرآن کریم ولولي، په دې آیت کې الله تعالی خپل رسول ته فرمایلي دي: ﴿وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً﴾²⁵

ژباړه: او قرآن په اندازه تلاوت کړه..

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

د رسول الله صلی الله علیه وسلم هر حکم، د قیامت تر ورځې پورې د ټولو مومنانو لپاره امر دی، پرته لدې چې دا د رسول صلی الله علیه وسلم لپاره ځانگړی امر وي. د قرآن کریم تلاوت او لوستل یو داسې عبادت دی چې مومن مسلمان ته یې اجر ورکول کېږي، لکه د نورو ټولو عبادتونو په څیر. په حقیقت کې، د هغه اجر د غور او فکر سره د لوستلو سره څو چنده کېږي. له همدې امله، رسول، صلی الله علیه وسلم موری قرآن کریم د لوستلو لپاره وهڅولو او د هغې لوی اجرې وښود. رسول صلی الله علیه وسلم ، ، وفرمایل: "مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ: (الم) حَرْفٌ وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَا مٌ حَرْفٌ وَمِمْ حَرْفٌ".

26

څوک چې د الله جل جلاله له کتاب څخه یو حرف ولولي، د هغې په بدل کې به یوه نیکي ترلاسه کړي ، او یوه نیکي لس چنده کېږي. زه دا نه وایم چې (الف، لام، میم) یو حرف دی، مگر الف یو حرف دی، لام یو حرف دی، او میم یو حرف دی."

اوس راځئ وگورو چې یو مومن څنګه کولی شي په لږې هڅې سره په ملیونونو نیکي ترلاسه کړي: د عبدالله بن مسعود رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم په قول، الله تعالی دې هغه ته برکت ورکړي او هغه ته دې سلام وکړي، هغه وویل: **إن هذا القرآن مأدبة الله فاقبلوا من مأدبته ما استطعتم**"²⁷

ژباړه: "دا قرآن د الله جل جلاله ضیافت دی، نو د هغه ضیافت څومره چې امکان ولري قبول کړئ."

که چېرې په قرآن کریم کې د تورو شمېر (۱۵، ۰۳۲۳) وي، نو یو مسلمان چې هره میاشت په عادي ورځو کې د قرآن کریم یوه نسخه ولولي، د هرتوري په بدل کې لس نیکي گټي، یعنې درې میلیونه، دوه سوه او دېرش زره، یو سل او پنځوس نیکي. او خدای پاک د روژې په میاشت او د ذی الحجې په لومړیو لسو ورځو کې د هغه چا لپاره چې وغواړي اجر څو چنده زیاتوي. او خدای پاک د لوی فضل خاوند دی. او زموږ وروستی دعا دا ده: ټولې ستاینې د هغه خدای لپاره دي چې د ټولو جهانونو پالونکی دی.²⁸

26 - رواه الترمذي في سننه عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ. ج ۵ ص ۱۷۵ ، نمبر 2910

27 -المستدرک للحاکم ج ص

28- دا احمد مجاهد الشيباني لیکنه په تصرف سره / ۱۳/۴ / ۱۴۳۵ هجري قمري / شبكة الالوكة .

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

دوهم فصل : د قرآن کریم دسورتونو فضایل :

ټول ستاینه الله لره ده، مورد هغه ستاینه کوو، له هغه مرسته غواړو او له هغه څخه لارښوونه غواړو. مورد خپلو نفسونو او د خپلو عملونو له شر څخه په الله پناه غواړو. چا ته چې الله لارښوونه وکړي، څوک یې گمراه کولی نه شي، او څوک چې هغه گمراه کړي، څوک یې لارښوونه نشي کولی. زه شاهدي ورکوم چې له الله پرته بل معبود نشته، هغه یودی، بې شریکه دی، اوزه شاهدي ورکوم چې محمد صلی الله علیه وسلم د هغه بنده اورسول دی. د الله درود او سلام دې وي پر هغه، د هغه پرکورنۍ او د هغه پرملگرو، چې په حق سره یې قضاوت کړی او په هغه یې انصاف کړی دی.

الله تعالی فرمائي: { لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ }²⁹

ژباړه : الله تعالی په مومنانو باندې لوی احسان کړی دی کله چې یې په دوی کې له دوی څخه یو رسول راولېږه چې دوی ته هغه آیتونه تلاوت کوي او دوی پاکوي او دوی ته کتاب او حکمت ورزده کوي .

خدای پاک انسانیت ته د پیغمبرانو د ماموریت برکت ورکړی دی، او دا امت یې، چې د امتونو وروستی امت دی، د خاتم النبیین، محمد صلی الله علیه وسلم په بعثت سره یې ځانگړی کړی دی، نود هغه رسالت د ملت لپاره ترټولو لوی او مهم نعمت وه، د دې نعمت بشپړول یې د پیغام په لېږدولو سره د ملت عزت وگرځولو. بلکې، د هغې ښېگڼه یې د هغو قومونو لپاره جوړه کړه چې ورسره تړلي یې دي، نود دې قوم عالمان او واعظان د خلکو د ښېگڼې لارښوونه کوي، او په ټولو اړخونو کې د گټې غوښتونکي دي.

- د قرآن کریم د سورتونو فضائل:

په دې کې لویه معنی نغښتې ده، اودا د هغه څه فضیلت ته اشاره کوي چې قرآن کریم یې راوړی، د نړۍ لپاره لارښوونه او رحمت دی، اود هغې د ځینو سورتونو او آیتونو فضیلت ښودل شوی

- سورت آل عمران آیت 29¹⁶⁴

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

او د هغه چا لپاره لوی خیر او لوی اجر دی چې په دنیا کې یې تلاوت کوي او په آخرت کې یې اجر اخلي .

الله پاک زما لپاره دا اسانه کړې ده چې د حدیثوله معتبرو کتابونو څخه یې راټول او تنظیم کړم، او ما د الله جل جلاله درضا لپاره او د رسول الله صلی الله علیه وسلم ددې ارشاد مطابق چې فرمایي : عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : ((مَنْ دَلَّ عَلَى هَدًى، فَلَهُ أَجْرُهُ، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ))،³⁰

یعني : چا چې د نیکي لارښوونه وکړه د هغه اجر به وي او د قیامت ترورځې پورې به د هغه چا اجر هم وي چې په هغې عمل کوي،"

عن تميم الداري رضی الله عنه عن النبي صلی الله علیه وسلم قال :- ((الَّذِينَ النَّصِيحَةَ))، قُلْنَا مَنْ؟ قَالَ: ((لِلَّهِ، وَلِكِتَابِهِ، وَلِرَسُولِهِ، وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ، وَعَامَّتِهِمْ))³¹

یعني : رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایي : "دين نصيحت دی." مور وویل: چا ته؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایي: "الله تعالی ته ، د هغه کتاب ته ، د هغه رسول ته ، د مسلمانانو مشرانو او عامو خلکو لپاره."

مور له خدایه غواړو چې هغه ته قبولیت ورکړي او له هغه څه مسلمانان گټه پورته کړي چې مور یې اراده لرو او هغه څه چې مور یې تمه لرو پورته له هغه چې د الله جل جلاله رضا مو مطلب او هدف ده بله تمه او امید نلرو او نه ئې غواړو.

د الله جل جلاله درود او سلام دې وي زمور په پیغمبر ، زمور په سردار ، اوزمور په رحمت للعالمین ، محمد، صلی الله علیه وسلم او د هغه په کورنۍ او د هغه په ملگرو، او چا چې دهغوی متابعت په نیکي سره کړی دی او نیک اعمال ترسره کوي .

د قرآن کریم د لوستلو فضیلت :

2674 ، صحیح مسلم 4609 : - سنن أبي داود ³⁰

55 - صحیح مسلم ص یا نمبر ³¹

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

۱- د حضرت عثمان بن عفان رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلِمَهُ).³²

يعني: ستاسو څخه غوره هغه څوک دی چې قرآن کریم زده کړي او نورو ته يې وښيي.»

۲- عن عائشة - رضي الله عنها - قالت: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: «الذي يقرأ القرآن، وهو ماهرٌ به مع السفرة الكرام البررة، والذي يقرأ القرآن ويتتعتع فيه - وهو عليه شاقٌ - له أجران»؛ متفق عليه.³³

له حضرت عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي چې: «څوک چې قرآن کریم لولي او په هغه کې مهارت ولري، هغه به د شريفو او صالحو کتابانو (پرستو) سره وي، او څوک چې قرآن لولي او په هغه کې بند پاتې کېږي - او دا د هغه لپاره ستونزمن وي - هغه ته دوه اجرone دي .

۳- عن أبي موسى الأشعري - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يقرأ الْقُرْآنَ؛ مَثَلُ الْأَثْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ، وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يقرأ الْقُرْآنَ؛ مَثَلُ التَّمْرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا، وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يقرأ الْقُرْآنَ؛ كَمَثَلِ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ، وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يقرأ الْقُرْآنَ؛ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ، وَطَعْمُهَا مُرٌّ))؛ متفق عليه.³⁴

له ابو موسى الاشعري رضي الله عنه څخه روایت دی چې وايي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل: د هغه مومن مثال چې قرآن کریم لولي د ترنج په څيردی، بوی يې خوندور او خوند يې خور دی. د هغه مومن مثال چې قرآن کریم نه لولي د خرما په څيردی، بوی يې نشته خو خوند يې خور دی. د هغه منافق مثال چې قرآن کریم لولي د ريحان په څيردی، بوی يې خوندور دی خو خوند يې تريخ دی، د هغه منافق مثال چې قرآن نه لولي د کولسينت په څيردی چې بوی نلري او خوند يې تريخ وي.

۴- عن عمر بن الخطاب - رضي الله عنه - أَنَّ النَّبِيَّ - صلى الله عليه وسلم - قال: «إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا، وَيَضَعُ بِهِ الْآخَرِينَ»؛ متفق عليه

³² - صحيح البخاري ص يا نمبر 5027 .

³³ - أخرجه البخاري (4937)، ومسلم (798)

- أخرجه البخاري (5020)، ومسلم³⁴ (797).

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

د عمر بن الخطاب رضی الله عنه په روایت چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: په حقیقت کې، خدای تعالی په دې کتاب سره ځینې خلک پورته کوي او ځینې نورې په دې سره تیتوي.

۵- عن ابن عمر- رضي الله عنهما - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « لا حسد إلا في اثنتين؛ رجل آتاه الله القرآن، فهو يقوم به آناء الليل و آناء النهار، ورجل آتاه الله مالا، فهو ينفقه آناء الليل و آناء النهار»؛ متفق عليه،³⁵

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: « حسد نشته مگر په دوو مواردو کې: یوهغه سړی چې الله تعالی قرآن ورکړی وي، نو هغه یې په شپه او ورځ کې تلاوت کوي، او بل هغه سړی چې الله تعالی ورته شتمني ورکړې وي، نو هغه یې په شپه او ورځ کې مصرفوي.» .

۶- عن عبدالله بن مسعود - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ {ألم} حَرْفٌ؛ وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلامٌ حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ))؛ رواه الترمذي، وقال: حديث حسن صحيح.³⁶

د عبدالله بن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: "څوک چې د خدای د کتاب څخه یو حرف ولوي، نو د هغه په بدل کې به یوه نیکي ورکړل شي، او یوه نیکي د هغې په څیرلس چنده ارزښت لري. زه دا نه وایم چې {الف، لام، میم} یو حرف دی؛ بلکه، الف یو حرف دی، لام یو حرف دی، او میم یو حرف دی." ترمذي روایت کړی دی، هغه ویلي دي: دا حدیث حسن او صحیح دی .

۷- عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: قال رسول الله - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -: « إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ؛ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ »؛ رواه الترمذي، وقال: حديث حسن صحيح

- أخرجه البخاري (5025)، ومسلم (815) باختلاف يسير³⁵
- أخرجه الترمذي (2910) واللفظ له³⁶

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي "هغه څوک چې په زړه کې یې د قرآن کریم هیڅ شی نه وي، د ویجاړ شوي کور په څیر دی." امام ترمذي رحمت الله علیه روایت کړی دی، هغه ویلي دي: حدیث حسن او صحیح دی

سورة الفاتحة

عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: « بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - سَمِعَ نَقِيضًا مِنْ فَوْقِهِ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ، فَتُحِ الْأَيُّومَ لَمْ يُفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَتَزَلَّ مِنْهُ مَلَكٌ، فَقَالَ: هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَسَلَّمَ وَقَالَ: أُبَشِّرُ بِنُورَيْنِ أُوتِيَهُمَا، لَمْ يُؤْتِيَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ: فَاتِحَةُ الْكِتَابِ، وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيَتْهُ» رواه مسلم.³⁷

د سورة فاتحې فضيلت

۸- د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما څخه روایت دی هغه وویل: کله چې جبریل علیه السلام د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره ناست وو نو هغه له پورته څخه د یو چنگک غږ واوړېد، نو هغه خپل سر پورته کړ او وپې فرمایلي: دا په جنت کې یوه دروازه ده چې نن پرانیستل شوې ده، او نن څخه مخکې هیڅکله نه ده پرانیستل شوې. بیا یوه فرشته له هغې څخه راښکته شوه او وپې ویل: دا یوه فرشته ده چې ځمکې ته راښکته شوې ده، او د نن څخه مخکې هیڅکله نه ده راښکته شوې. نو هغه ورته سلام وکړ او وپې ویل: د هغو دوو رنګانو لپاره خوشحاله شه چې تاسو ته درکړل شوي دي، او هغه هیڅکله مخکې له تا څخه یو پیغمبر ته نه دي ورکړل شوي او هغه سورت فاتحه، او د سورت بقرې وروستي آیتونه. ته به د هغه یو حرف هم ونه لولې مگر چې مطلب به د درکول کړي. امام مسلم رحمت الله روایت کړی دی.

۹- عن أبي سعيد، رافع بن المُعلَى - رضي الله عنه - قال: قال لي رسول الله - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -: « أَلَا أَعْلَمُكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ، قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ؟ فَأَخَذَ بِيَدِي، فَلَمَّا أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ، قَلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ؛ إِنَّكَ قُلْتَ: « لِأَعْلَمَنَّكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ »، قَالَ: « الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي، وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ، الَّذِي أُوتِيَتْهُ »؛³⁸ رواه البخاري.

- أخرجه مسلم (806) باختلاف يسير -
- صحيح البخاري | الصفحة أو الرقم : 4703 -³⁸

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

- ابو سعید رافع بن المعلی وایي: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - ماته وویل: "ایا زه تاته د جومات څخه د وتلو دمخه د قرآن کریم تر ټولو لوی سورت ونه بنسیم؟" نو هغه زما لاس ونيو، او کله چې مور غوښتل چې لاړ شو، ما وویل: ای د خدای رسوله! تا وویل: "زه به تاته د قرآن تر ټولو لوی سورت درزده کړم." هغه وویل: "الحمد لله رب العالمین . دا اووه تکراري آیتونه اولوی قرآن دی چې ماته راکړل شوی دی." د بخاري په روایت کې.

۱۰ - عن أبي هريرة - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « قَالَ اللَّهُ - تَعَالَى - قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}، قَالَ اللَّهُ: حَمِدَنِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ}، قَالَ: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ}، قَالَ: مَجَّدَنِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}، قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: {اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ}، قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ»؛³⁹ رواه مسلم.

د ابو هريره رضی الله عنه څخه روایت - دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل چې : الله تعالی فرمایلي دي : ما لمونځ د ځان او خپل بنده ترمنځ په دوه برخو ویشلی دی ، او زما بنده به هغه څه ترلاسه کړي چې هغه یې غواړي . نو کله چې بنده ووایي: {الحمد لله رب العالمین}، الله تعالی وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه . او کله چې هغه ووایي: {الرحمن الرحيم}، الله تعالی وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه . او کله چې هغه ووایي: {مالک يوم الدين}، الله تعالی وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه . او کله چې هغه ووایي: {ایاک نعبد وایاک نستعین}، الله تعالی وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه . هغه وویل: "مور مرسته غواړو" ، هغه وویل: دا زما او زما د بنده ترمنځ ده ، او زما بنده ته هغه څه ورکول کېږي چې هغه یې غوښتنه کړې وي . نو کله چې هغه وایي: "مور ته سمه لار وښیئ، د هغو کسانو لاره چې تا پرې انعام کړی دی ، نه د هغو کسانو لار چې [ستا] غضب پرې شوی او نه د هغو کسانو لار چې گمراه شوي دي." هغه وویل: "دا زما د بنده لپاره ده ، او زما بنده ته هغه څه ورکول کېږي چې هغه یې غوښتنه کړې ده؛ امام مسلم رحمت الله علیه روایت کړی دی .

أخرجه مسلم (395) باختلاف يسير. - 39

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمی قاعدی ***

۱۱ - عن أبي هريرة - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صَلَّى اللهُ عليه وسلم -: « والذي نفسي بيده ما أنزلت في التَّوراة، ولا في الإنجيل، ولا في الزَّبُور، ولا في الفُرْقان مثلها، وأتمها سُبْعٌ من المثاني، والقُرْآن العظيم الذي أُعْطِيته »؛⁴⁰ رواه التِّرْمِذِي، وقال: حديث حسن صحيح

د ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :- زما دپه هغه ذات سوگند وي چې زما روح یې په لاس کې ده، د دې په څېر بل څه په تورات کې نه دي نازل شوي، نه په انجیل کې، نه په زبور کې، اونه په فرقان کې. دا اووه مثاني اولوی قرآن دی چې ماته راکړل شوی دی؛ دغه حدیث شریف امام ترمذی رحمت الله علیه روایت کړی دی، هغه ویلي دي: دا حدیث حسن او صحیح دی .

۱۲ - عن أبي سعيد الخُدْري - رضي الله عنه - قال: كُنَّا فِي مَسِيرٍ لَنَا فَنَزَلْنَا، فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ، فَقَالَتْ: إِنَّ سَيِّدَ الْحَيِّ سَلِيمٍ، وَإِنَّ نَفَرْنَا عُيِّبٌ، فَهَلْ مِنْكُمْ رَاقٍ؟ فَقَامَ مَعَهَا رَجُلٌ، مَا كُنَّا نَأْبَهُ بِرَقِيَّةٍ، فَرَقَاهُ، فَبَرَأَ، فَأَمْرُهُ بِثَلَاثِينَ شَاةً، وَسَقَانَا لَبَنًا، فَلَمَّا رَجَعْنَا لَه: أَكُنْتُ تُحْسِنُ رَقِيَّةً، أَوْ كُنْتُ تَرَقِي؟ قَالَ: لَا، مَا رَقِيْتُ إِلَّا بِأَمِّ الْكِتَابِ، قُلْنَا: لَا تُحَدِّثُوا شَيْئًا، حَتَّى نَأْتِيَ أَوْ نَسْأَلَ النَّبِيَّ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَا لِلنَّبِيِّ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَ: « وَمَا كَانَ يُدْرِيهِ أَنَّهَا رَقِيَّةٌ؟ ااقْسِمُوا، وَاضْرِبُوا لِي بِسَمِّهِ »؛ رواه البخاري⁴¹

د ابوسعید الخدري - رضی الله عنه څخه روایت شوی چې هغه وویل: موږ په سفرو او ودریدو چې یوه ځوانه نجلی راغله او وپې ویل: د قبیلې مشر روغ دی (مار چیچلی وه)، او زموږ سړي نشته، نو ایا ستاسو په منځ کې کوم دم گری شته ؟ یو سړی ورسره ورغی، اودم یې کړ، هغه روغ شو. بیا یې هغه ته دېرش پسونه ورکړل، او موږ ته یې د څښلو لپاره شیدې راکړې. کله چې هغه بیرته راغی، موږ ورته وویل: ایا ته پوهیږې چې څنگه دم وکړي، یا ته دم کولی شي ؟ هغه وویل: نه، ما یوازې د کتاب ام القرآن تلاوت وکړ. موږ وویل: تر هغه چې موږ راشو یا له پیغمبر صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه ونه کړو، هیڅ مه وایه. کله چې موږ مدینې ته ورسیدو، موږ دا خبره له پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته وکړه، هغه وفرمایلي: هغه څنگه پوه شو چې دا رقیه ده؟ دا وویشتی او ماته هم برخه راکړی. د بخاري په روایت کې.

⁴⁰- أخرجه الترمذی (2875)، والنسائي في ((السنن الكبرى)) (11205)، وأحمد (9345) باختلاف يسير، والطبري في . ((التفسير)) (139/17) واللفظ له صحیح البخاري | الصفحة أو الرقم : 5007 | أخرجه مسلم (2201) باختلاف يسير.⁴¹

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

دسورت بقري فضيلت:

۱۳- عن أبي هريرة - رضي الله عنه - أن رسول الله - صلى الله عليه وسلم - قال: « لا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ »؛⁴² رواه مسلم

د ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: «خپل کورونه قبرونه مه جوړوئ، ځکه چې شيطان له هغه کور څخه تېښتي چې پکې سورت البقره لوستل کيږي»؛ امام مسلم روايت کړی دی.

۱۴- عن أبي أمية الباهلي - رضي الله عنه - قال: سمعت رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يقول: ((اقرؤوا القرآن، فإنه يأتي يوم القيامة شفيعاً لأصحابه، اقرؤوا الزهراوين: البقرة، وسورة آل عمران، فإنهما تأتيان يوم القيامة كأنهما غماتان، أو كأنهما فرقان من طير صواف، تحاجان عن أصحابهما، اقرؤوا سورة البقرة، فإن أخذها بركة، وتركها حسرة، ولا يستطيعها البطلة))⁴³؛ رواه مسلم.

د ابو امامه الباهلي رضي الله عنه څخه روايت دی چې وايي: ما د رسول صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي - چې فرمايل يې: « قرآن کریم تلاوت کړی، ځکه چې دا به د قیامت په ورځ د خپلو ملگرو لپاره د شفاعت کوونکي په توگه راشي. دوه نورونه تلاوت کړئ: سورت البقره او سورت آل عمران ، ځکه چې دوی به د قیامت په ورځ د دوو ورېځو په څیر راشي، یا د مرغانو دوه ډلې په قطارونو کې، د خپلو ملگرو لپاره به شفاعت کوي. سورت البقره تلاوت کړئ، اخیستل یې نعمت دی، او پرېښودل یې پېښماني ده، او سست خلک یې نشي تلاوت کولی. مسلم روايت کړی دی.

د الله تعالی د دې فرمان فضيلت: {إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ} ⁴⁴

ژباړه: {بې شکه موږ د الله یو اوبې شکه موږ به هغه ته ورگرځو}.

۱۵ - فضل قوله تعالى

- صحيح مسلم | الصفحة أو الرقم : 780 | خلاصة حكم المحدث : [صحيح] ، من أفراد مسلم على البخاري.-⁴²
- صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 804 | خلاصة حكم المحدث : [صحيح]،التخريج : من أفراد مسلم على البخاري.-⁴³
- البقرة: 156]-⁴⁴

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمی قاعدی ***

15- عن أم سلمة - رضي الله عنها - أنها قالت: سمعتُ رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يقول: « مَا مِنْ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ، فَيَقُولُ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ اجْرِنِي فِي مُصِيبَتِي، وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا، إِلَّا أَخْلَفَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا »؛⁴⁵ رواه مسلم

- د ام سلمه رضی الله عنها څخه روایت دی وایي: ما د رسول صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي - چې ویل یې: "هیڅ مسلمان نشته چې په یوه مصیبت کې اخته شي او هغه څه ووایي چې الله تعالی ورته امر کړی دی: "بېشکه مور د الله تعالی یو او یقینا مور به هغه ته بیرته ورشو. ای خدایه، زما د مصیبت بدله راکړه او په غوره او ښه شی یې بدله راکړه، مگر دا چې خدای به یې په غوره شی بدله ورکړي." امام مسلم روایت کړی دی.

آیت الکرسي:

۱۶ - عَنْ أَبِي بِن كَعْب - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « يا أبا المنذر، أتدري أي آيةٍ مِنْ كتابِ الله معكَ أعظم؟ »، قلتُ: {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ}، ضَرَبَ فِي صَدْرِي وقال: « لِمَنْتِكَ العلمُ أبا المنذر »؛⁴⁶ رواه مسلم

- د ابی بن کعب رضی الله عنه څخه روایت دی وایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم - وفرمایيل: "ای ابو المنذر، ایا ته پوهېږې چې د خدای د کتاب کوم آیت ستا سره تر ټولو لوی دی؟" ما وویل: " {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} ". هغه زما سینه ووهله او وېي ویل: "علم دې تا ته خوښ شي، ابو المنذر." امام مسلم روایت کړی دی.

۱۷ - عن أبي أمامة الباهلي - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ دُبْرَ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ، لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَمُوتَ »؛⁴⁷ رواه النَّسَائِي.

- صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 918 |، حكم المحدث : صحيح: من أفراد مسلم على البخاري.-⁴⁵
-⁴⁶ مجموع الفتاوى | الصفحة أو الرقم : 130/17 | خلاصة حكم المحدث : صحيح ، أخرجه مسلم (810) -
بلوغ المرام الصفحة أو الرقم: 97 | خلاصة حكم المحدث : صحيح ، أخرجه النسائي في ((السنن الكبرى)) (9928)، والطبراني -
-⁴⁷ (124) (134/8) (7532) واللفظ له، وابن السني في ((عمل اليوم والليلة))

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د ابو امامه الباهلي رضي الله عنه څخه روایت دی وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "څوک چې د هر فرض لمانځه وروسته آيت الكرسي وويي، نو جنت ته د ننوتلو څخه به يې هيڅ شی منع نه کړي پرته له مرگ څخه." د امام نسائي په روایت سره دی .

۱۸ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ: وَكَلِمَةُ رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ، فَأَتَانِي آتٍ، فَجَعَلَ يَخْتُمُ مِنَ الطَّعَامِ، فَأَخَذْتَهُ فَقُلْتُ: لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَصَّ الْحَدِيثَ - فَقَالَ: إِذَا أُوتِيَ إِلَى فَرَاشِكَ، فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ، لَنْ يَزَالَ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ، وَلَا يَقْرُبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تَصْبِحَ، فَقَالَ النَّبِيُّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -: «صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ، ذَلِكَ شَيْطَانٌ»⁴⁸ رواه البخاري .

د ابو هريره رضي الله عنه څخه روایت دی وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم ما ته د رمضان د زکات د ساتنې دنده وسپارله. بيا يو څوک راغی او د خوړو راټولول يې پيل کړل. ما هغه ونيو او ومې ويل: زه به تا د الله تعالی رسول ته بوځم او دغه حديث به ورته بيان کړم. هغه وويل: کله چې ته بستري ته لار شې، آيت الكرسي ولوله، تل به ستا سره د خدای له لوري یو ساتونکی وي، او تر سهاره پورې به هيڅ شيطان تا ته نږدې نه شي. رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: « هغه تا ته رښتيا وويل، او هغه دروغجن دی. دا شيطان وو.)) د امام بخاري رحمت الله عليه په روایت کې.

۱۹ - خو اتييم سورة البقرة :

19- عن النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفِي عَامٍ، أَنْزَلَ مِنْهُ آيَاتٍ، حَتَّمَهُمَا سُورَةُ الْبَقَرَةِ، وَلَا يُقْرَأُ فِي دَارِ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَيَقْرَبُهَا شَيْطَانٌ»⁴⁹ رواه الترمذي.

د نعمان بن بشير رضي الله عنه څخه روایت دی چې پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: « خدای تعالی د اسمانونو او ځمکې له پيدا يښت څخه دوه زره کاله مخکې يو کتاب وليکه. له هغه څخه يې دوه آيتونه نازل کړل، چې په هغې سره يې سورت البقره پای ته ورسوله. دا په يوه

- صحيح البخاري الصفحة أو الرقم: 2311 | 48 :

- صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 2882 | خلاصة حكم المحدث : صحيح - 49

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

کورکې د دریو شپو لپاره نه لوستل کېږي پرته لدې چې شیطان ورته نږدې شي. « دامام ترمذي په روایت کې.

۲۰ - عن أبي ذر الغفاري - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « أُوتِيَتْ هذه الآيات من آخر سورة البقرة، من كُنز تحت العرش، ولم يُؤْتَهَنَّ نبي قبلي »؛⁵⁰ رواه أحمد

د ابوذر الغفاري رضي الله عنه څخه روایت دی چې ویلي یې دي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایل: « ما ته دا آیتونه د سورت بقرې له پای څخه د عرش لاندې خزاني څخه را کړل شوي دي، اوله ما څخه مخکې هیڅ پیغمبر ته نه دي ورکړل شوي »؛ امام احمد حمت الله عليه روایت کړی دی.

۲۱ - عن أبي مسعود - رضي الله عنه - قال: قال النبي - صلى الله عليه وسلم -: « مَنْ قَرَأَ بِالْآيَاتِينَ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةِ كَفَّتَاهُ »⁵¹ متفق عليه.

د ابو مسعود رضي الله عنه څخه روایت دی وایي: رسول الله صلى الله عليه وسلم - وفرمایل: "څوک چې د شپې د سورت بقرې د پای دوه آیتونه ولولي، هغه به ورته کافي وي." سورة آل عمران

عن النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْإِنصَارِيِّ - رضي الله عنه - قال: سمعتُ النبي - صلى الله عليه وسلم - يقول: ((يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلِهِ، الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ، تَقْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ، وَأَلْ عَمْرَانَ))، وضرب لهما رسول الله - صلى الله عليه وسلم - ثلاثة أمثال ما نسيهنَّ بعدُ قال: ((كأنَّهمَا غَمَامَتَانِ، أَوْ ظَلَّتَانِ سَوْدَاوَانِ، بَيْنَهُمَا شَرْقٌ، أَوْ كَأَنَّهمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ، تُحَاجَّانِ عَن صَاحِبِهِمَا))؛⁵² رواه مسلم .

۲۲ - د النّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْإِنصَارِيِّ رضي الله عنه څخه روایت دی وایي: ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم - څخه واورېدل چې ويل يې: "قرآن به د قيامت په ورځ د هغه له څښتنانو سره، هغه کسان چې پر هغه به یې عمل کاوه، د سورت بقرې او آل عمران څخه مخکې به راوړل شي." اور رسول الله صلى الله عليه وسلم د دوی لپاره درې مثالونه وړاندې کړل چې له هغه وخت راهیسې ما نه دي هېر کړي. هغه وویل: "لکه څنګه چې دوه وږبڅي وي، یا دوه تورې سیوري وي،

- صحيح الجامع الصفحة أو الرقم: 1060 | خلاصة حكم المحدث : صحيح-⁵⁰

- أخرجه البخاري (5009)، ومسلم (807) باختلاف يسير-⁵¹

- صحيح مسلم | الصفحة أو الرقم : 805 -⁵²

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د دوی ترمنځ به ختیځ وي، یا لکه څنگه چې دوی د مرغیو دوه ډلې وي چې په قطارونو کې د خپل ملګري په استازیتوب بحث کوي. "د احادیث شریف امام مسلم روایت کړی دی.

۲۳ - عن أبي أمامة الباهلي - رضي الله عنه - قال: سمعتُ رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يقول: « اقرؤوا القرآن، فإنه يأتي يوم القيامة شفيعاً لأصحابه، اقرؤوا الزمراوين: البقرة وسورة آل عمران، فإنَّهُما تأتيان يوم القيامة كأنَّهُما غمامتان، أو كأنَّهُما فرقان من طير صواف، تحاجان عن أصحابهما »⁵³ رواه مسلم.

د ابوامامه الباهلي رضي الله عنه څخه روایت دی وایي: ما د رسول صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي - چې ویل یې: "قرآن کریم ولولئ، ځکه چې دا به د قیامت په ورځ د خپلو ملګرو لپاره د شفاعت کوونکي په توګه راشي. دوه روښانه سورتونه: بقره او آل عمران تلاوت کړئ، ځکه چې دوی به د قیامت په ورځ داسې راشي لکه څنگه چې دوی دوه وریځې وي، یا لکه د سپینو مرغیو دوه ډلې چې د خپلو ملګرو په استازیتوب بحث کوي. امام مسلم رحمت الله علیه روایت کړی دی.

۲۴ - خواتیم سورة آل عمران

- عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: بت في بيت ميمونة، والنبي - صلى الله عليه وسلم - عندها، فلما كان ثلث الليل الآخر أو بعضه، قعد فنظر إلى السماء فقراً؛ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ [آل عمران: 190]... إلى آخر السورة.

د ابن عباس رضي الله عنهما په قول - - هغه وویل: ما شپه د ميمونې په کور کې تیره کړه، او پیغمبر صلی الله علیه وسلم له هغې سره وو. کله چې د شپې وروستی دریمه برخه یا د هغې یوه برخه تیره شوه، هغه پورته شو او اسمان ته یې وکتل او دا آیت یې ولوست: {يقيناً د اسمانونو او ځمکې په پیدایښت او د شپې او ورځې په بدلون کې د پوهانو لپاره نښې دي.} [آل عمران: ۱۹۰] ... د سورت ترپایه پورې.

- سورة الإسراء

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمی قاعدی *

25 - عن عائشة - رضي الله عنهما - قالت: كان النبي - صلى الله عليه وسلم - لا ينام على فراشه حتى يقرأ الزمرو بنى إسرائيل؛ (أي: سورة الإسراء)؛⁵⁴ رواه الترمذي.

له عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی ، هغې وویل: رسول الله صلى الله عليه وسلم به تر هغه وخته پورې په خپله بستره کې نه ویده کېده ترڅو یې چې سورت الزمراوسورت بنی اسرائیل نه وای لوستلي. (یعنې سورت الاسراء)؛ د امام ترمذي په روایت کې.

۲۶ - سورة الكهف:

26 - عن البراء بن عازب - رضي الله عنه - قال: كان رجل يقرأ سورة الكهف، وإلى جانبه حصان مربوطة بشطنتين، فتغشته سحابة، فجعلت تدنو وتدنو، وجعل فرسه ينفر، فلما أصبح أتى النبي - صلى الله عليه وسلم - فذكر ذلك له، فقال: « تلك السكينة تنزلت بالقرآن »؛⁵⁵ متفق عليه.

د البراء بن عازب رضي الله عنه په روایت - چې الله تعالی پرې راضي شي - وایي: یوسړی د سورة الكهف تلاوت کاوه، او د هغه ترڅنګ یو آس و چې په دوورسیو تړل شوی و وربخ پرې پوښلی و، او هغه نور هم نږدې کېدل پیل کړل، او آس یې لږ زیږده. کله چې سهار شو، هغه پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته راغی - خدای تعالی دې هغه ته برکت ورکړي او هغه ته دې سلام وکړي - او دا خبره یې ورته وکړه، او وپې ویل: « دا هغه سکون دی چې د قرآن سره نازل شوی دی ».

۲۷ - عن أبي الدرداء - رضي الله عنه - أن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف، عصم من الدجال »؛⁵⁶ رواه مسلم.

د ابو درداء رضي الله عنه په روایت چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي: "څوک چې د سورت الكهف له پیل څخه لس آیتونه حفظ کړي، هغه به د دجال څخه خوندي شي." مسلم روایت کړی دی.

رواه أحمد برقم: (24388)، والترمذي برقم: (2920) واللفظ له، -⁵⁴

- أخرجه البخاري (5011)، ومسلم⁵⁵ (795) -

-- صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 809 | خلاصة حكم الحديث : [صحيح]⁵⁶

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

۲۸ - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عن النبي صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ كَمَا أَنْزَلَتْ، كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مِنْ مَقَامِهِ إِلَى مَكَّةَ، وَمَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ آخِرِهَا، ثُمَّ خَرَجَ الدَّجَالَ لَمْ يَضُرَّهُ»؛ صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة. 57

هغه صلى الله عليه وسلم - چې الله تعالی پرې رحمت وکړي او سلام ورته وکړي - وویل: "څوک چې سورت الکهف په هغه ډول ولولي لکه څنګه چې نازل شوی، دا به د قیامت په ورځ د هغه لپاره د هغه له ځای څخه ترمکې پورې رڼا وي. او څوک چې د دې له پای څخه لس آیتونه ولولي، بیا دجال راڅرګند شي، هغه ته به زیان ونه رسوي." دا د الباني لخوا د صحیحو حدیثونو په لړۍ کې تایید شوی دی.

۲۹ - عن أبي سعيد الخدري قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَ الْجَمْعَتَيْنِ»؛ 58 صححه الألباني في صحيح "الترغيب والترهيب".

هغه صلى الله عليه وسلم - چې الله تعالی پرې رحمت وکړي او هغه ته سلام وکړي - وویل: "څوک چې د جمعې په ورځ سورت الکهف تلاوت کړي، د دوو جمعو ترمنځ به یې رڼا روښانه شي." الباني په صحیح الترغيب والترهيب کې دا صحیح کړی دی.

د الله تعالی د دې فرمان فضيلت: {له تا پرته بل معبود نشته، ته پاک یې. په حقیقت کې زه د ظالمانو له ډلې څخه وم} [الانبیاء: ۸۷]

-من سورة الأنبياء:

فضل قوله تعالى: {لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ} [الأنبياء: 87]

- صحیح الترغيب للالباني | الصفحة أو الرقم : 1473 | خلاصة حكم المحدث : صحيح لغيره | التخریج : أخرجه الحاكم (2072) واللفظ له، وأخرجه النسائي في ((السنن الكبرى)) (9909، 10788) مفرقاً باختلاف يسير، والطبراني في ((المعجم الأوسط)) - (1455) باختلاف يسير⁵⁷
- 58. صحیح الترغيب | الصفحة أو الرقم : 736 | حكم المحدث : صحيح | التخریج : أخرجه البيهقي (6209) واللفظ له، وأخرجه - الحاكم (3392) باختلاف يسير

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمی قاعدی *

-30- عن سعد بن أبي وقاص - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: «دعوة ذي النون، إذ دعا وهو في بطن الحوت: لا إله إلا أنت سبحانك، إني كنت من الظالمين، فإنه لم يدعُ بها رجل مسلم في شيء قط، إلا استجابَ الله له»؛⁵⁹ رواه الترمذي.

صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 3505 | خلاصة حكم المحدث: صحيح

د سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه څخه روایت دی وایي: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: « د ذوالنون دعا، کله چې هغه د کب په کېده کې دعا وکړه: لا إله إلا أنت سبحانک، إني كنت من الظالمين. ځکه چې هیڅ مسلمان سړي هیڅکله هم په دې سره د هیڅ شي لپاره دعا نه ده کړې مگر الله جل جلاله قبوله کړې ده »؛ د امام ترمذي رحمت الله علیه په روایت کې.

سورة [الم] تنزيل السجدة:

-31- عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: كان النبي - صلى الله عليه وسلم - يقرأ في فجر الجمعة بسورتَي {الم} * تَنْزِيلُ [السجدة]، و{هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ} [الإنسان]؛⁶⁰ متفق عليه.

د ابن عباس رضی الله عنهما څخه روایت دی - هغه وویل: رسول الله صلی الله علیه وسلم - به د جمعی په ورځ د سهار په لمانځه کې دوه سورتونه {الف، لام، میم، تنزیل} [السجده] او {هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ} [الانسان] لوستل؛

-32- عن جابر بن عبد الله - رضي الله عنه - قال: كان رسول الله - صلى الله عليه وسلم - لا ينام حتى يقرأ {الم} * تَنْزِيلُ [السجدة]، {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ} [الملك]؛⁶¹ رواه الترمذي، وصَحَّحَهُ الألباني.

د جابر بن عبدالله رضی الله عنه څخه روایت دی- هغه ویلي دي: رسول الله صلی الله علیه وسلم تر هغه وخته پورې نه ویده کېده تر څو چې یې {السجده}، { تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ } وپلوسل.

صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 3505 | خلاصة حكم المحدث: صحيح -⁵⁹

تخريج المسند لشاكر | الصفحة أو الرقم: 114/5 | خلاصة حكم المحدث: إسناده صحيح | التخريج: أخرجه مسلم (879)

- باختلاف يسير⁶⁰

-⁶¹ أخرجه الترمذي (2892) واللفظ له، وأحمد (14659) باختلاف يسير

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

[الملك] نه وای لوستلی؛ دا حدیث امام ترمذی رحمت الله علیه روایت کړی او الباني رحمت الله علیه صحیح کړی دی.

فضل قوله تعالى: {قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ} [الزمر: 46]

-د سورة الزمر څخه / د الله تعالى د دې فرمان فضیلت: (ووايه، ای الله ای، د اسمانونو او ځمکې پیدا کوونکيه) [الزمر: ۴۶]

-عن أبي سلمة بن عبدالرحمن بن عوف - رضي الله عنه - قال: سألت عائشة أم المؤمنين - رضي الله عنها -: بأي شيء كان النبي - صلى الله عليه وسلم - يفتتح صلاته إذا قام من الليل؟ قالت: كان إذا قام من الليل افتتح صلاته: «اللهم رب جبرائيل، وميكائيل، وإسرافيل، فاطر السموات والأرض، عالم الغيب والشهادة، أنت تحكم بين عبادك فيما كانوا فيه يختلفون، اهدني لما اختلف فيه من الحق بإذنك، إنك تهدي من تشاء إلى صراط مستقيم»؛⁶² رواه مسلم

د ابوسلمه بن عبدالرحمن بن عوف - رضي الله عنهما څخه روایت شوی چې هغه وویل: ما د مؤمنانو له مورعائشې - رضي الله عنها - څخه وپوښتل: رسول الله - صلى الله عليه وسلم - به چې کله د شپې له خوبه پاڅېده، نو لمونځ به یې په څه پیل کاوه؟ هغې وویل: کله به چې هغه د شپې له خوبه پاڅېد، نو دا دعا به یې ویله: "ای د جبرائیل، میکائیل او اسرافیل ربه، د اسمانونو او ځمکې پیدا کوونکې، د پتو او ښکاره شیانو پوهونکې، ته د خپلو بندگانو ترمنځ د هغه څه په اړه پرېکړه کوي چې دوی پکې اختلاف لري. ماته د هغه څه په اړه حق وښیې چې دوی پکې اختلاف لري، ستا په اجازه. بې له شکه ته هر چا ته چې وغواړې سمه لارښيي." امام مسلم رحمت الله علیه روایت کړی دی.

فضل المسبحات:

عن العرياض بن سارية - رضي الله عنه - أن النبي - صلى الله عليه وسلم - كان لا ينام حتى يقرأ المسبحات، ويقول: فيها آية خير من ألف آية؛ رواه الترمذی، وصححه الألباني⁶³.
يعني بالمسبحات: الحديد، والحشر، والصف، والجُمعة، والتغابن.

د العرياض بن ساريه - رضي الله عنه څخه روایت شوی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به تر هغه وخته پورې نه ویده کېده تر څو چې یې تسبیحات نه وای لوستلي، او ویل به یې: په دې

- 62- أخرجه مسلم (770)، وأبو داود (767)، والترمذی (3420) واللفظ لهم
- 63- | صحیح الترمذی الصفحة أو الرقم: 2921

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

کې یو آیت دی چې له زرو آیتونو څخه غوره دی؛ دا حدیث امام ترمذی رحمت الله علیه روایت کړی او البانی رحمت الله علیه صحیح کړی دی.

- د تسبیحاتو څخه مراد دی: (الحديد، الحشر، الصف، الجمعة، او التغابن).

۳۵ - سورة الملك:

35 - عن أبي هريرة - رضي الله عنه : عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « إن سورة من القرآن، ثلاثون آية، شَفَعَتْ لرجل حتى غفر له، وهي سورة: {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ}؛⁶⁴ رواه الترمذی، وصححه الألبانی.

- د ابو هريره رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه فرمایلي دي: « د قرآن کریم یو سورت، چې دېرش آیتونه لري، د یو سړي لپاره تر هغه وخته پورې شفاعت کوي چې هغه ته بخښنه وشي، او دا سورت دی: {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ}؛ دا حدیث امام ترمذی رحمت الله علیه روایت کړی او البانی رحمت الله علیه صحیح کړی دی.

۳۶ - عن ابن عباس - رضي الله عنهما - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « من قرأ سورة الملك كل ليلة جاءت تجادل عن صاحبها»⁶⁵ أخرجه الترمذی.

- د ابن عباس رضي الله عنهما څخه روایت دی. هغه وویل: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایلي: « څوک چې هر شپه سورت الملك ولولي، نو دا به د خپل تلاوت کوونکي لپاره بحث او جگړه کوي »؛ دا حدیث شریف دامام ترمذی رحمت الله علیه په روایت کې.

۳۷ - عن جابر بن عبد الله - رضي الله عنه - قال: كان رسول الله - صلى الله عليه وسلم - لا ينام حتى يقرأ {الم * تَنْزِيلُ} {السجدة}، {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ} {الملك}؛ رواه الترمذی، وصححه الألبانی.

د جابر بن عبدالله رضي الله عنه څخه روایت دی. ده ویلي دي: رسول الله صلى الله عليه وسلم به تر هغه وخته پورې نه ویده کېده تر څو چې یې « الم * تَنْزِيلُ {السجدة} او {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ

- ⁶⁴ أخرجه الترمذی (2891) واللفظ له، وأخرجه أبو داود (1400)، وابن ماجه (3786) باختلاف يسير

65

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

المَلِكُ { الملک] نه وای لوستلی؛ دا حدیث امام ترمذی رحمت الله علیه روایت کړی او الباني رحمت الله علیه صحیح کړی دی.

۳۸ - سورة الكافرون:

38 - عن فروة بن نوفل أنه أتى النبي - صلى الله عليه وسلم - فقال: يا رسول الله عَلِّمْنِي شَيْئًا أَقُولُهُ إِذَا أُوْتِيتُ إِلَى فِرَاشِي، فقال: « اِقْرَأْ { قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ }، فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ »؛⁶⁶ رواه الترمذی، وصححه الألباني.

د فروه بن نوفل څخه روایت دی چې هغه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغی او وپې ویل: ای د خدای رسول، ماته یو څه وښایه چې کله زه ویده شم نو وی وایم. هغه صلی الله علیه وسلم وفرمایل: « ووايه { اقرأ { قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ }، فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ »؛ دا حدیث امام ترمذی رحمت الله علیه روایت کړی او الباني رحمت الله علیه صحیح کړی دی.

۳۹ - عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « { قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ } تعدل ربع القرآن »؛⁶⁷ حسنه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة.

رسول الله صلی الله علیه وسلم - چې الله تعالی پرې رحمت وکړي او هغه ته سلام وکړي - وویل: "ووايه، 'ای کافرانو' د قرآن کریم د څلورمې برخې سره برابر دی." د صحیحو احادیثو په لړۍ کې د الباني لخوا تایید شوی.

د سورة الإخلاص فضيليت:

۴۰ - عن أبي سعيد الخدري - رضي الله عنه - قال: إنَّ رجلاً سمع رجلاً يقرأ: { قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ } يُرَدِّدُهَا، فلما أصبح جاء إلى رسول الله - صلى الله عليه وسلم - فذكر ذلك له، وكان الرجل يتقأها ، فقال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: والذي نفسي بيده، إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ .⁶⁸ رواه البخاري.

ژباړه: د حضرت ابوسعید خدری رضی الله عنه څخه روایت دی وایي: یوسړي د بل سړي څخه واوریدل چې قل هو الله احد وایي او تکراروي یی کله چې سهار شو پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته راغی تیر حالت یی ورته بیان کړ هغه سړی ورو ورو تلاوت کاوه، نو رسول الله - صلی الله علیه

⁶⁶- صحیح الترمذی للالبانی الصفحة أو الرقم: 3403 | خلاصة حكم المحدث : صحیح
- صحیح الجامع للالبانی، الصفحة أو الرقم: 4405 | خلاصة حكم المحدث : صحیح⁶⁷
⁶⁸- أخرجه مالك (208/1) واللفظ له، وأخرجه البخاري (5013) باختلاف يسير

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمي قاعدې *

وسلم - صلى الله عليه وسلم - وفرمايل: "په هغه ذات قسم چې زما روح يې په لاس کې ده، دا د قرآن د دريښې برخې سره برابردی." د بخاري په روايت کې.

٤١- عن أبي الدرداء - رضي الله عنه - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: أيعجز أحدكم أن يقرأ في ليلة ثلث القرآن؟ ((، قالوا: وكيف يقرأ ثلث القرآن؟ قال: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} تعدل ثلث القرآن.؛⁶⁹ رواه مسلم.

د ابودرداء رضي الله عنه څخه روايت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي يې دي: "ايا له تاسو څخه څوک په يوه شپه کې د قرآن کریم دريمه برخه نشي لوستلی؟" هغوی وويل: څنگه به يو څوک د قرآن کریم دريمه برخه تلاوت کړي؟ هغه وفرمايل: {وو ايه: قل هو الله أحد} د قرآن د دريښې برخې سره برابردی. مسلم روايت کړی دی.

٤٢- عن أنس بن مالك - رضي الله عنه - أن رجلاً قال: يا رسول الله، إنني أحب هذه السورة: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} فقال: «إِنَّ حُبَّكَ إِيَّاهَا يَدْخُلُكَ الْجَنَّةَ»؛ رواه الترمذي وصححه الألباني.⁷⁰

د انس بن مالك رضي الله عنه څخه روايت دی چې يو سړي وويل: اى د خدای رسول، زه دا سورت خوښوم: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}. هغه وفرمايل: د دې سره ستا مينه به تا جنت ته داخل کړي.؛ دا حديث ترمذي روايت کړی او الباني صحيح کړی دی.

٤٣- عن معاذ بن انس قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: «من قرأ {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} حتى يختمها عشر مرات، بنى الله له قصرًا في الجنة»؛⁷¹ سلسلة الأحاديث الصحيحة.

د خدای رسول - صلى الله عليه وسلم - فرمايلي دي: "څوک چې {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} وو ابي ترهغه چې لس ځله يې بشپړکړي، خدای به د هغه لپاره په جنت کې يوه ماڼۍ جوړه کړي." د صحيحو احاديثو لړۍ.

44- عن أبي هريرة، قال: أقبلت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فسمع رجلاً يقرأ: قل هو الله أحد الله الصمد فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «وجبت.» قلت: ما وجبت؟ قال:

⁶⁹ صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 811

ابن القيسراني | المصدر : ذخيرة الحفاظ الصفحة أو الرقم : 1203/2 | خلاصة حكم المحدث : [فيه] مبارك بن فضالة ضعيف ,⁷⁰ أخرجه أحمد (12432) واللفظ له، والترمذي (2901) وفيه قصة، والدارمي (3478) باختلاف يسير
مجموع فتاوى ابن باز الصفحة أو الرقم : 285/26 | خلاصة حكم المحدث : إسناده ضعيف | أخرجه أحمد (15610)، والعقيلي - في (الضعفاء الكبير) ((96/2)، والطبراني (183/20) (397) باختلاف يسير.⁷¹

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمی قاعدی *

«الجنة». هذا حديث حسن صحيح غريب لا نعرفه إلا من حديث مالك بن أنس، وابن حنين هو: عبيد بن حنين "رواه الترمذي وصححه الألباني⁷²

د ابوهريره رضی الله عنه څخه روایت شوی دی هغه ویلي دي: زه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره راغلم یوسړي دا آیت ولوست: " قل هو الله أحد الله الصمد." د خدای رسول صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "واجب شو." ما وویل: " څه شی واجب شول؟" هغه وفرمایل: "جنت." دا حدیث امام ترمذي روایت کړی او الباني صحیح کړی دی.

۴۵ - فضل المعوذتين

۴۵- عن معاذ بن عبد الله بن خبيب بن أبيه، قال: خرجنا في ليلة مطيرة، وظلمة شديدة؛ نطلب رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يصلي لنا، قال: فأدرکتہ، فقال: « قل »، فلم أقل شيئاً، ثم قال: « قل »، فلم أقل شيئاً، قال: « قل »، فقلت: ما أقول؟ قال: « قل هو الله أحد، والمعوذتين، حين تمسي وتصبح ثلاث مرّات، تكفيك من كل شيء »؛ رواه الترمذي وصحّحه الألباني⁷³

د معاذ بن عبدالله بن خبيب بن ابیة څخه شوی دی وایي : مور په یوه باراني شپه کې بهرته ووتلو او ډیره تیاره وه. مور رسول الله کاته چې مور ته لمونځ را کړي. هغه مو وموند راته وپی فرمایل: "ووایه،" مگر ما هیڅ ونه ویل. بیا پی وویل: "ووایه،" مگر ما هیڅ ونه ویل. هغه وفرمایل: "ووایه،" نو ما وویل: زه څه ووایم؟ هغه وفرمایل: "کله چې ویده شي او له خوبه راویښ شي، درې ځله ووایه: قل هو الله أحد، او معوذتین. دا به ستا د هرڅه په وړاندې کافي وي." دا حدیث ترمذي روایت کړی او الباني صحیح کړی دی.

۴۶ - قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((يا عقبه ألا أعلمك سورًا، ما أنزلت في التوراة، ولا في الزبور، ولا في الإنجيل، ولا في الفرقان مثلهنّ، لا يأتينّ عليك إلا قرأتهم فيها، قل: هُوَ اللهُ أَحَدٌ، و{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، و{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}))؛ سلسلة الأحاديث الصحيحة.⁷⁴

رسول الله صلی الله علیه وسلم - وفرمایل: "ای عقبه، ایا زه تاته داسې سورت ونه بنییم چې د هغې په څېر سورتونه په تورات، زبور، انجيل او فرقان کې نازل شوي نه دي، ترڅو ته په هغو کې

⁷²- أبواب فضائل القرآن باب ما جاء في سورة الإخلاص (حديث رقم: 2897)

⁷³- صحيح أبي داود الصفحة أو الرقم: 5082 | خلاصة حكم المحدث : حسن

⁷⁴- السلسلة الصحيحة | الصفحة أو الرقم : 2861 | خلاصة حكم المحدث : إسناده صحيح

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

له لوستلو پرته ورسره ونه گوري؟ وو ايه: {وو ايه: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}، او {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، او {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}، " د صحيحو احاديثو لړۍ.

۴۷ - عن عقبه بن عامر - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -:

أَلَمْ تَرَ آيَاتِ أَنْزَلَتِ اللَّيْلَةَ لَمْ يَرْمِثُنَّ قَطُّ؟! {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، و {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}

75

د عقبه بن عامر رضي الله عنه څخه روایت دی - چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: « ايا تاسو هغه آيتونه نه دي ليدلي چې نن شپه نازل شوي دي، د هغو په څير چې مخکې هيڅکله نه دي ليدل شوي؟! {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، او {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ} »؛ امام مسلم روایت کړی دی.

۴۸ - عن عائشة - رضي الله عنها - أن النبي - صلى الله عليه وسلم - كان ينفث على نفسه في المرض الذي مات فيه بالمعوذات، فلما ثقل، كنت أنفث عليه بهنً، وأمسح عنه بيده لبركتها؛⁷⁶ رواه البخاري.

د عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به د خپلې ناروغۍ په وخت کې د معوذات سورتونه لوستل او کله چې هغه سخت ناروغه شو، نو ما به يې پرسر لوستل او د هغوی د برکت له امله به يې په خپل لاس مسح کول. د بخاري په روایت کې.

دریم فصل: د قرآن کریم د حفظ کولو قواعد:

- د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره د طلايي قواعدو لنډيز، او د حفظ کولو طلايي کلونه چې د پنځو کلونو څخه تر نږدې درې ويشت کلونو پورې دي؛ په دې عمر کې، د يو کس حافظه ډېره ښه وي، او هغه بايد د الله تعالی د کتاب په حفظ کولو سره د يادو طلايي کلونو څخه گټه پورته کړي، يا څومره چې هغه وکولی شي. حفظ يې کړي، په دې عمر کې حافظه ډېره چټکه، او هېرول ډېر ورو وي.

⁷⁵ - صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 814

- ⁷⁶ - صحيح البخاري الصفحة أو الرقم: 5751 | خلاصة حكم المحدث: [صحيح]

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

اوله قاعده: اخلاص دی :

دا اړینه ده چې صادقانه نیت ولری، خپل هدف سم کړی، او د قرآن کریم حفظ اوساتنه د الله تعالی د رضا لپاره، او د هغه د جنت گټلو او د هغه د رضا ترلاسه کولو لپاره وکړی. د هغه چا لپاره هیڅ اجر نشته چې قرآن کریم د ځان بنودلو یا شهرت لپاره حفظ کوي. په دې کې شک نشته چې هغه څوک چې قرآن کریم د دنیا په هیله او د دنیا د اجر په لټه کې لولي، گناهگاردی او په آخرت کې به په اور کې وسوځول شي.

باید چې نیت یې خالص وی تر څو چه د قرآن کریم یا دول او هغه ته پاملرنه د الله جل جلاله دپاره وگرځوی اودده د رضا حاصلول او جنت ته تلل او د هغه لویو جانزو گټل هم هغه چا ته دی چه قرآن کریم یې ووایه او یاد یې کړ.

الله جل جلاله فرمائي: .فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (2) أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ (3) ⁷⁷
قال الله تعالى: « لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ » : ⁷⁸

یعنی: دهماغه الله بندگی وکړه د هغه لپاره ددین به خالص کولوسره ، خبردار، دین خالص د خدای لپاره دی.

الله جل جلاله فرمائي: قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (11) الزمر. ⁷⁹

یعنی (ای پیغمبره.) دوی ته ووایه ما ته امر شویدی چې د الله پاک لپاره ددین پر خالصولوسره دهغی بندگی وکړم. ⁸⁰

الله جل جلاله فرمائي: (أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا شُرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي، تَرَكْتُهُ وَشِرْكُهُ. ⁸¹

-سورت الزمر ایت ۲ او ۳. ⁷⁷

-الزمر آیت ۳۰ ، ⁷⁸

-الزمر ایت ۱۱.

-تفهيم القرآن ج ۳ ص ۵۶۴. ⁸⁰

صحیح مسلم نمبر ۲۹۸۵ - ⁸¹

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

ژباړه: الله جل جلاله فرمائی: زه ډیر بې پروا د شریکانویم له شرک څخه چاچې کوم عمل وکړ او زما سره یې شریک ونيو، نو دی اودده شرک مو پریښودل، دا حدیث شریف حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت کړی او امام مسلم پخپل صحیح کې راوړی دی.

یعني: کوچنی شرک: هر هغه عمل چې شریعت یې دکولو څخه منع کړې ده او لوی شرک ته وسیله او په هغه کې دو اقع کیدو سبب کېږي کوچنی شرک دی، پدې سره څوک مسلمانی څخه نه وځي اوددې شرک څخه یوه هم ریاء ده او دا کار د منافقانو عمل دی او پدې پورتنی مبارک حدیث شریف کې هم دا ذکر راغلی دی، نو الله جل جلاله دهر څه څخه بې پروا او غني ذات دی او هیڅ شریک نلري او همدغه ذات ورکوونکی دی او کله چې انسان کوم عمل ترسره کړي اودغه عمل یواځې دالله جل جلاله لپاره وي، نو دغه انسان بل څوک ورسره شریک کړي، الله جل جلاله یې پریږدي او دغه عمل نه قبلوي او هیڅ ثواب نه ورکوي، که څوک لمونځ کوی خو بل شخص ورسره شریک ونیسي نو دغه لمونځ هم نه قبلېږي، الله جل جلاله ټول خلک پیدا کړي دي، همدغه الله پاک رزق ورکوي، نو څنگه کیدای شي چې د الله پاک مقابله وکړي نعمتونه یې ترلاسه کوي او بیا شریک ورسره نیسي، نو الله پاک د هغه عمل څخه بیزاره دی چې اخلاص په کې نه وي او ریاء په کې وي، په حدیث شریف کې راځي: **أَنَّ الرَّيَاءَ إِذَا دَخَلَ فِي الْعِبَادَةِ؛ فَإِنَّهَا لَا تُقْبَلُ.**

یعني: کله چې ریاء په عبادت کې داخله شي بیا دغه نه قبلېږي.

چاچې قرآن کریم د ریاء لپاره وویلو او یاد یې کړه هیڅ اجرې نشته او چاچې د دنیا د حاصلولو لپاره وویلو بیشکه دی گناهکار دی.

دوهمه قاعده: د تلفظ او لوستلو اصلاح:

دا یوازې د یو ماهر قاری یا ماهر حافظ په اوریدلو سره ترسره کیدی شي، داد تجوید د علم په زده کړه حاصلی دی شي نو د تجوید زده کول اړین دي، ځکه چې د هغې زده کول د هر مسلمان لپاره انفرادي مکلفیت دی، او دا د اکثریت نظر دی.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم چه فصیح ترین د عربو وه قرآن کریم یې د حضرت جبریل علیه السلام څخه په شفاهی ډول واخست.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

او هر کال به ئی دروژی په میاشت کی جبریل علیه السلام ته وراورولو، په هغه کال کینی چه وفات شو دوه ځله یې قرآن کریم حضرت جبریل علیه السلام ته تیر کړ او هغه غوږ ورته نیولی وه. ، داد بخاری شریف حدیث دی .

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپلو صحابه کرامو ته په شفاهی ډول ورسودلی دی ، او همدارنگه د صحابه کرامو څخه یوې ډلې د بلې پسې په همدې ډول اوریدلی دی او په همدې ډول باید قرآن کریم تلاوت کړل شي .

تر هر څه د مخه د قرآن کریم د لوستلو دپاره د قرائت صحیح کول دي او باید پدې کې پخپل ځان باندی اعتماد ونکړی شي ، اگرکه دغه کس په عربی ژبه او دهغې په قواعد وپوه هم وي ، ځکه چې په قرآن کریم کی ډیر داسی آیا تونه موجود دي چې د عربی ژبی د قواعد وسره سمون نه خوري او هر څوک ترې استنباط نشي کولای .

دریمه قاعده : دهرې ورځې دپاره دیادولود اندازی معلومول دی(هره ورځ د حفظ کولو سلنه ټاکل):

هغه څوک چې غواړي قرآن حفظ کړي باید دا معلومه کړي چې هغه په یوه ورځ کې څومره حفظ کولی شي، د مثال په توگه، څو آیتونه، یا د قرآن کریم یوه یا دوه پاڼې، یا د یوې برخې اتمه حصه. هغه باید هڅه وکړي چې هیڅکله له دې څخه کم حفظ نه کړي ، یا له دې څخه ډیر نه وي. که هغه ځان قوي ومومي، نو هغه باید دا د تیرو بیاکتني، یا تلاوت او غورکولو، او داسې نورو لپاره وقف کړي.

د حفظ داندازی د معلومولو او د قرائت د صحیح کولو وروسته د په ډیرو ویلو (تکرار) شروع کوي، او باید چې دا تکرار په ښه آواز او چټولو باندی وي ، ځکه چې پدې کې اول د سنتو متابعت او بیا د یادښت محکم والی او د حفظ پخیدل دي .

-دښه آواز په ویلو سره یاد قوی کيږي او ژبه په یو معلوم او از عادت او اموخته کيږی ، چې پردې باندی غلطی زرتزره پيشندل کيږي .

-کله چه د آیت معین آواز او د قرائت اندازه گڼه وډه شي نو قاری پری پوهيږي ځکه ژبه په غلطی نه چلېږي او آواز یې گڼ وډ شویدی نوزرتزره یې په یاد ورځي،

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

قرآن کریم په ښه آواز ویل یو غوښتل شوی (مطلوب) چې مخالفت یې روا ندی .

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : من لم يتغن بالقرآن فليس منا «

-یعني : چا چې قرآن کریم په ښه آواز تلاوت نکړ زموږ له ډلې څخه ندی .

څلورمه قاعده : د ورځې معلومې اندازې څخه مه تیریره ترڅو یې چې پوره یاد کړې:

-دا د حفظ د اندازې ټاکلو او د تکرار په واسطه د تلاوت د اصلاح کولو وروسته پیل کېږي. دا

تکرار باید په ښه آواز ویلو سره وي.

-دا لومړی د ستړیا د لرې کولو لپاره دی،

-دوهم د حفظ د پیاوړتیا لپاره، اوزره د قرآن کریم سره مینه کولو او د هغه د تلاوت کولو لپاره

روږدي کیدو ته هڅول دي.

د یادوونکي (حافظ) دپاره د نوي درس شروع کول نشته ترڅو پورې چې زور درس ئې پوره نوي

یاد کړی . ، داځکه چې په ذهن کې ئې ثابت پاتې شي .

د شپې او ورځې همیشه درس ویل د حفظ دپاره مرسته کوي ، او دا په پټ (خفیه) لمانځه کې د

یواځې (منفرد) لمونځ کوونکي او په جهري لمانځه کې د امام دپاره په لوستلو سره کېږي . او

همدارنگه د نفلو او د لمانځه په آخر او د لمونځونو د انتظار په وخت کې په ویلو سره حفظ ته گټه

رسوي .

چې پدې ډول حفظ ډیر زیات آسانېږي ، او هریوئې اگر که په ډیرو کارونو هم مشغول وي کولای

ئې شي .

داځکه چې د قرآن کریم د حفظ دپاره خاص وخت نه نیسي . بلکې د قرآن په صحیح والي باندې

اکتفاء کوي .

-په فرضي او نفلي لمونځونو کې په لوستلو او د لمونځونو په وخت کې د حفظ دپاره پاملرنه کول

دي .

چې پدې اساس (ډول) کولی شي ورځنۍ درس د شپې د راتگ څخه مخکې کې ئې ښه یاد کړي .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

- او که چېرې په دغه ورځ کوم کار ورته پیداشي نو باید نوی درس پریردي او د زوردرس یادلوته دوهمه ورځ هم دوام ورکړي ترڅو چې ښه ئې حفظ کړي . ، د حفظ مهارت ترلاسه کول. ضروري دي .

پنځمه قاعده: د خپل حفظ لپاره باید یو معین او مشخص قرآن کریم اختیار کړي .

د خپل ځان د پاره یو خاص قرآن کریم اختیار کړه مه ئې بدلوه ، ځکه چې سړی یې په کتلوداسې حفظ کوي لکه په اوریدلو باندې ، او د قرآن کریم آیاتونه او ځایونه په ډیرو لوستلو او لیدلو باندې د سړي په ذهن کې ځای نیسي .

- ځکه هغه څوک چې حافظ نوي ، قرآن کریم ئې هغه دی چې حفظ کوي ئې او یانې د مختلفو قرآن کریمونو څخه چې د آیاتونو ځایونه یې مختلف وي حفظ ئې ډیر سست او سخت کیږي . نو پدې ډول باید حافظ یو قسم قرآن کریم بې له کوم تغیر څخه د ځان لپاره وساتي .

شپږمه قاعده: پوهه د حفظ لارده .

دیادو شوو آیاتونو حفظ او ددوی په منځ کې د ارتباط د سبب پیژندنه د حفظ سره ډیره لویه مرسته کوي .

پرحافظ باندې لازم دي چې دهغه آیاتونو په منځ کې چې حفظ کول ئې غواړي د ارتباط پیژندنه او د تفسیر لوستل دي ، او د لوستلو په وخت کې د ذهن وینښ ساتل دي .

ترڅو چې د آیاتونو یادښت ورته آسانه شي ، په حفظ کې باید په پوهه (فهم) باندې یواځې اعتماد ونکړئ شي ، بلکې پدې کې اصل او اساس تکرار کول دي .

ترڅو پورې چې ژبه په قرائت باندې وچلیري اگرکه ذهن په ځینو وختونو کې د معنی د اخستلو او په هغې باندې د پوهیدو څخه عاجزوي .

او هغه څوک چې یوازې په (فهم) پوهه باندې اکتفاء وکړي ډیر ئې هیږي ، ځکه په ډیر کم تیتوالي یې قرائت قطع کیږي ، اوداد دا ورته قرائت په وخت کې ډیر پیښیږي .

اوومه قاعده: دیو سورت څخه ترهغه مه تیریره چې اول ئې په اخر پورې وصل نکړي .

دیو سورت د پوره کولو څخه باید بل سورت ته لارښي ، ترڅو ئې چې ښه نه وي حفظ کړی ، او اول یې په اخر پورې وصل نه کړي ، او ژبه ئې په آسانی او بې له کومې سختۍ او تکلیف څخه د

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

آیاتونو په یادولو او وصل کولو وچلېږي ، او باید داسې لکه داوبو په شان بڼه په آسانی سره ئې حفظ کړي .

اوبې له کومې سختې څخه سورت ولولي اگرکه ئې ذهن د معنی د متابعت څخه کله عاجز هم شي .

لکه چې زموږ څخه یو څوک سورت فاتحه بې له کومې سختې څخه لولي دا د ډیر تکرار او ویلو په سبب باندې کیږي ، مگر دهر سورت حفظ د فاتحې په ډول نه کیږي که چیرې وي هم خو ډیر لږ پیدا کیږي ، دافقط د مثال په ډول دي .

باید چې په ذهن کې سورت بڼه ثابت ، ټینګ او محکم وي ، او بل درس ته ترهغې لار نشي ترڅوئې دا درس بڼه نوي پوخ کړی .

اتمه قاعده : همیشه ئې بل کس ته وراورول .

باید چې حافظ پخپل ځان باندې په حفظ کې اعتماد ونکړي او د همیشه دپاره خپل حفظ بل چاته ورواوري او یا دقرآن کریم متابعت وکړي .

څومره بڼه ده چې دا دیوه بڼه حافظ (قاری) سره وي ، ترڅوئې چې حافظ په هغه په هغه درس بڼه پوه کړي کوم بې چې بې له حفظ څخه تکرار کړي او یایې قرائت هیرشویدی دهغې اندازې چې د حفظ کولو قصد یې وي .

ډیر داسې حافظان شته چې یوسورت غلط حفظ کوي او فکر یې ورته نوي ، سره ددې چې په قرآن کریم یې هم گوري ، ځکه چې لوستل د کتلو څخه وړاندې وي .

قرآن کریم ته دکتلوسره دحفظ په نیت هم دغلطی ځای نه ويني ، نو پدې ډول بل چاته دقرآن کریم په وړ اورلو باندې د غلطی د اصلاح یوه بڼه وسیله او دحفظ او ذهن دپاره یې دائمي (همیشه) بیداری کیږي .

نهمه قاعده : همیشه دقرآن کریم متابعت کول .

دقرآن کریم حفظ دبل هر شي څخه لکه شعراو نثرفرق لري ځکه چې قرآن کریم ډیر زرد ذهن څخه وځي .

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

د حضرت ابو موسی اشعری رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: -تَعَاهَدُوا هَذَا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَهُو أَشَدُّ تَقَلُّبًا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقُلِهَا. 82.

- ژباړه: زما دپه هغه ذات قسم وي چې زما نفس يې په لاس کې دی، د دې قرآن کریم دپاره وتل او هیریدل يې د اوبسانو د خپلورسيو څخه د خلاصون په پرتله ډیر زیات دی. متفق عليه (البخاري (۵۰۳۳) او مسلم (۷۹۱)).

- معنی دا ده چې که یو څوک په دوامداره توګه قرآن کریم تلاوت نه کړي او حفظ يې تکرار نه کړي، نو دا به د هغه له سینې څخه داسې ووځي لکه څنګه چې اوبسان د خپلورسيو سره تېښتي، او دوی د تېښتې لپاره ترټولو ګړندي څاروي دي.

د قرآن کریم پریښودل د هغه د هیرولو یوله دلیلونو څخه دی، او پایلې يې په دنیا او آخرت کې خورا بدې دي. د قرآن کریم پریښودل د کلمو پریښودل، د معنی پریښودل او د عمل پریښودلو ته شامل دی. یو سړی کولی شي دا د شپې او ورځې په هروخت کې تلاوت کړي. ځکه چې هغه پرې عمل نه وي کړی، او یا ممکن په شفاهي ډول يې تلاوت کړي مګر په معنی يې ونه پوهیږي، نو دا پریښودل ګڼل کیږي. ځکه چې الله تعالی فرمایي: ﴿ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾ سورت ص آیت ۲۹.

ژباړه: {دا یو برکتناک کتاب دی چې مور تاته نازل کړی دی، [ای محمده]، ترڅو دوی د هغې په آیتونو کې غور وکړي او د عقل خاوندان ترې پند واخلي.} -نوکه چېرې غور او فکر نه وي، نو دا د قرآن کریم پریښودل دي.

روی البخاري ومسلم في صحيحهما عن ابن عمر رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ، إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ." 83

امام بخاری او امام مسلم رحمهما الله تعالی په خپلو صحیحینو کې د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما څخه روایت کړی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: د قرآن کریم حافظ د هغه اوبن وان په څیر دی چې اوبن يې کلک ترلی شوی وي، که چېرې توجه ورته وکړي او څارنه

82- المصدر: أخرجه البخاري (5033)، ومسلم (791)

- البخاري 4/ 1920 رقم 4743. مسلم 1/ 543 رقم 789

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

پې وکړي نووبه پې نیسي یعنی په حفظ کې به پې پاتې شي او که پې پریږدي نو ترې لار به شي یعنی د حفظ څخه به پې ووځي .

- په حدیث شریف کې: د قرآن کریم د تلاوت او مطالعې لپاره هڅونه، او د هغه د نه لوستلو له امله د هېرېدو په وړاندې خبرداری دی ..

په بل حدیث شریف کې راغلي دي چې عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : -تَعَاهَدُوا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُو أَشَدُّ تَفَصِيًّا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقُلِهَا⁸⁴.

ژباړه : حضرت ابو موسى اشعري رضي الله عنه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی چې فرمایلي پې دي : زما د په هغه ذات سوگند وي چې زما نفس پې په بلاکيف لاس کې دی دغه قرآن کریم ډیر زړه پریدونکی دی د حافظ څخه د هغه اوبن د تینې نه چې په رسی تړل شوی وي .

قرآن کریم د خدای پاک سپیڅلی کلام دی، او مسلمان مکلف دی چې دا حفظ کړي او د هغې کلې، جوړښتونه او معنی وپېژني. دا د لارښوونې او نیکی لاره ده، نو باید پاملرنه ورته وشي او په دوامداره توګه یې تلاوت وکړل شي او بیایې تکراروشي تر هغه چې دا په ذهن او زړه کې ثابت پاتې شي..

-د قرآن کریم د تلاوت او مطالعې لپاره هڅونه، او د هغه د نه لوستلو له امله د هېرېدو په وړاندې خبرداری.

که چیرې د قرآن کریم حفظ او بیایاتکرار ونشي، نو هیر به یې شي او بیرته تر لاسه کول به پې ستونزمن وي.

دا پدې معنی چې په حافظ باندې لازم دي چې هره ورځ باید یوه معلومه اندازه تلاوت وکړي چې لږ پې یوه سپاره او ډیر پې لس سپارې دی

رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : - لا يفقه من قرأ القرآن في أقل من ثلاث .

⁸⁴- أخرجه البخاري (5033)، ومسلم (791) -

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

ژباړه: چا چې له درې ورځو څخه په کم وخت کې ختم کړی نه پرې پوهېږي، یعنې له درې ورځو څخه په لږ وخت قرآن کریم مه ختم کوی.

- دهمیشه والي سره، سره لږ عبادت د هغه زیات عبادت څخه چې همیشه والی په کې نه وي غوره دی. په دې حدیث کې، حضرت عبدالله بن عمرو بن العاص، رضی الله عنهما، مور ته وایي چې هغه له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه، او وپې ویل: "ای د خدای رسوله، زه باید په څو ورځو کې قرآن کریم تلاوت کړم؟" یعنې، څومره وخت باید قرآن کریم تلاوت کړم؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "په یوه میاشت کې"، یعنې: ستاسو لپاره کمه موده یوه میاشت ده، هغه مه کموی. هغه وویل: "زه له دې څخه قوي یم"، یعنې: زه یې له دې څخه په کم وخت کې تلاوت کولای شم بیایي له رسول صلی الله علیه وسلم څخه وغوښتل چې موده له یوې میاشتې څخه کمه کړي، "تر هغه چې وپې فرمایل: په اووکې یې تلاوت کړی،" یعنې: په اوو ورځو کې. ابن عمرو (رضی الله عنه) وویل: "زه له دې څخه قوي یم"، یعنې: زه له دې څخه په کم وخت کې لوستلی شم. نو هغه په وروستي ځل د هغه لپاره موده درې ورځو ته راټیټه کړه، او رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "څوک چې له دې څخه په کم وخت کې یې تلاوت کړي، چې دا له دريو ورځو څخه په کم وخت کې تلاوت دی، هغه به پرې پوه نشي او نه به یې په اړه فکر وکړي.

پدې مستمراو همیشه متابعت حفظ اوږد او په ذهن کې پاتې کېږي او بې لدې څخه د قرآن کریم حفظ ټیټېږي.

- په حدیث کې په عبادت کې د اعتدال ټینګار.

- د قرآن د پوهېدو لپاره لږ تر لږه موده درې ورځې ده.

- د عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما فضیلت، او په عبادت کې د سخت کوښښ کولو لپاره د هغه لیوالتیا.

*** د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې ***

لسمه قاعده: قرآن کریم په لفظ معنی او آیاتونو کې متشابه دی (ورته والي ته پاملرنه) .

الله جل جلاله فرمایلي دي : اللهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ...⁸⁵

ژباړه : الله تعالی ډیر غوره کلام نازل کړی دی داسې یو کتاب چې دهغه ټولې برخې یوه بلې ته ورته دي ، او مضامین په کې په وار وار تکرار شوي دي دهغه په اوږدو سره دهغو خلکو غوښتونکي کيږي چې له خپل رب نه ویریدونکي دي ، او بیا دهغو جسم او دهغود زړه په نرمیدو سره د الله د ذکر خواته میلان کوي .⁸⁶

-په قرآن کریم کې تقریبا څه د پاسه شپږ زره آیاتونه شته .

هلته تقریبا څه د پاسه دوه زره آیاتونه دي چې د یوې خوا څخه متشابه دي ، دا ځینې وخت د مطابقت مرحلې ته رسي او کله د یوه حرف یا یوې کلیمې یاد دوو یا ډیرو کلیمو په واسطه اختلاف مومي .

نو پدې اساس باید د قرآن کریم قارئ متشابه آیاتونو ته زیاته پاملرنه وکړي او دلته زموږ مقصد لفظي تشابه ده ، نو دې ته د پاملرنې په صورت کې حفظ ډیر قوي کيږي او حافظ کولای شي چې په هغه کتابونو کې چې دغه قسم (ډول) آیاتونو ته ئې زیاته پاملرنه کړې ده د زیاتې مطالعې په مرسته ترلاسه کړي .

ځینې مشهور کتابونه چې دغه ډول آیاتونو ته ئې پاملرنه کړې ده په لاندې ډول دي :

۱-درة التنزیل وغرة التأویل فی بیان آیات المتشابهات وفی کتاب الله العزیز- للخطیب الاسکافی .

۲-اسرار التکرار فی القرآن – لمحمود بن حمزه بن نصرالکرمانی .

اوداسې نور.

- سورة الزمر آیت ۲۳ - ۸۵
- تفهیم القرآن ج ۴ ص ۵۷۰ - ۸۶

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

یوولسمه قاعده: د حفظ لپاره د ژوند قیمتي وخت غنیمت وگڼه .

- کامیاب هغه څوک دی چې د حفظ د پاره یې د خپل ژوند طلائي (مهم) کلونه چې د (۲۳-۵) دي غنیمت وشمیري .

- پدې موده کې د انسان د حافظې قوه ډیره بڼه وي بلکې د حفظ د پاره یوه طلائي موده حسابیږي ، ځکه چې د پنځو کلونو څخه وروکې نشي کولی چې څه حفظ کړي او همدارنگه د ۲۳ کلونو وروسته د حفظ قوه وروورو ضعیفه اود فهم (پوهې) قوه مخ په پورته والي شروع کوي .

- باید انسان د حفظ دغه طلائي کلونه د خپل توان په اندازه د قرآن کریم په حفظ کولو کې ولگوي .

ځکه چې په دغه عمر کې حفظ ډیر بڼه او هیره (نسیان) ډیر لږ وي او ددې څخه وروسته بیا نسیان ډیر او حفظ په ډیره سختی او سستی سره کېږي .

نو پدې اساس رښتیا ده چې وائي :

د وړوکوالي حفظ د تیرې نښه د لویوالي حفظ د یخي نښه

باید چې د حفظ دغه طلائي وخت په نظر کې ونیسو او که زموږ په توان کې نه وي باید دخپلو زامنو او لورانو د پاره یې په پام کې ونیسو.⁸⁷

دولسمه قاعده: له حسد څخه ځان ساتل :

د خپل حافظې او د هغې د مقدار، یا د هغې د کثرت یا سرعت په اړه ډیرې خبرې مه کوئ؛ لکه څنگه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي، بد نظر حق دی، رسول الله صلی الله علیه وسلم په سنن الترمذي کې ویلي دي: "هغه څوک چې په ښکاره ډول قرآن لولي د هغه چا په څیر دی چې په ښکاره ډول صدقه ورکوي، او هغه څوک چې په پټه قرآن لولي د هغه چا په څیر دی چې په پټه صدقه ورکوي." زموږ رب، هغه برکتناک او لوړ دی، موږ ته یې خبر را کړی دی چې پټه صدقه غوره ده. نو قرآن کریم په آرامۍ سره حفظ کړئ او بشپړ یې کړئ. د دې لپاره چې تاسو حسد ونه کړئ، او د اخلاص تر لاسه کول هم اسانه شي.

- القواعد الذهبية لحفظ القرآن الكريم د شيخ عبد الرحمن عبد الخالق لیکنه - 87

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

دیارلسمه قاعده: د ذهن حضور:

د زړه حضور او د اندیښنو څخه د ذهن خالي کول د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره د اسانتیاوو له مهمو عواملو څخه دي. پدې کې د وتلو لپاره بېړه نه کول، یا د حلقې پای ته رسول، یا حفظ ته وخت ورکول شامل دي. په خپل آزاد ذهن او حاضر زړه سره د حفظ کولو لپاره ناست وی، او د هغه یوازینی اندیښنه دا وي چې په هغه څه تمرکز وکړي چې هغه حفظ کوي. کله چې هغه د لوستلو پرمهال حاضر ذهن وي، نو د هغه لپاره دا اسانه ده چې آیتونه په یاد ولري، او بیا یې بیرته تکرار کړي.

څوارلسمه قاعده: دوامداره تعقیب:

قرآن کریم د بېر ژر له ذهن څخه تېښتي. په حقیقت کې، پیغمبر صلی الله علیه وسلم په صحیح مسلم کې رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه حالت صراحتاً بیان کړی دی، له همدې امله، د قرآن کریم د حفظ لپاره دوامداره تعقیب او دوامداره پاملرنه اړینه ده.

پدې سره هغه څه چې ما غوښتل تریوې اندازې پورې مې ولیکل الله تعالی دوکړې چې یو مسلمان ته مفید و اقع شي،

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

خاتمه :

الحمد لله پدې وتوانیدم چې دغه یو څو تیت پرک پانې سره راټولې او گرانو دوستانوته یې د کتاب په ډول وړاندې کړم چې دغه څو مهم ټکي دادي :

۱- د قرآن کریم فضیلت .

۲- د حافظ اود هغه دوالدینو فضیلت.

۳- د قرآن کریم د تلاوت کوونکي فضیلت .

۴- د قرآن کریم دسورتونو فضیلت .

۵- د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره مهمې قاعدې .

لکه څنگه چې قرآن کریم به د مسلمانانو لپاره شفاعت کوي، همدارنگه هغه څوک چې د قرآن کریم ساتنه کوي او عمل پرې کوي د قیامت په ورځ به د شفاعت مقام ولري، د قرآن کریم تلاوت کوونکی به جنت ته ننوځي.

د هغو فضیلتونو او برکتونو سربیره چې د قرآن کریم حافظ یې په دې نړۍ کې ترلاسه کوي، هغه به په آخرت کې د الله جل جلاله له لوري د لوی اجر مستحق هم وي.

گرانو دوستانو!

په پای کې؛ زموږ پر پېغمبر محمد صلی الله علیه وسلم او د هغه پر کورنۍ دې درود او سلام وي. لکه څنگه چې تاسو د ابراهیم کورنۍ لپاره دعا وکړه، او په محمد او د محمد کورنۍ ته موبرکت ورکړ؛ لکه څنگه چې تا په ټوله نړۍ کې د ابراهیم علیه السلام کورنۍ ته برکت ورکړی و. په حقیقت کې ته د ستاینې وړ اولوی یې.

په درنښت

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي *

دمصادر و او مراجعو فهرست

- قرآن كريم .

١- الأذكار،: المؤلف: أبوزكريا محيي الدين يحيى بن شرف النووي (ت ٦٧٦ هـ،

تحقيق: عبد القادر الأرنبوط [ت ١٤٢٥ هـ] الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت
- لبنان طبعة جديدة منقحة، ١٤١٤ هـ - ١٩٩٤ م .

٢- بلوغ المرام الكتاب: بلوغ المرام من أدلة الأحكام المؤلف: أبو الفضل أحمد بن علي بن محمد
بن أحمد بن حجر العسقلاني (ت ٨٥٢ هـ) المحقق: الدكتور ماهر ياسين الفحل
الناشر: دار القبس للنشر والتوزيع، الرياض - المملكة العربية السعودية الطبعة: الأولى، ١٤٣٥
هـ - ٢٠١٤ .

٣- تفهيم القرآن

٤- ذخيرة الحفاظ الكتاب: ذخيرة الحفاظ (من الكامل لابن عدي) المؤلف: أبو الفضل محمد
بن طاهر بن علي بن أحمد المقدسي الشيباني، المعروف بابن القيسراني (ت ٥٠٧ هـ)
المحقق: د. عبد الرحمن الفريوائي الناشر: دار السلف - الرياض الطبعة: الأولى، ١٤١٦ هـ -
١٩٩٦ م .

٥- سنن ابن ماجه / المؤلف: ابن ماجه أبو عبد الله محمد بن يزيد القزويني، وماجة اسم أبيه
يزيد (ت ٢٧٣ هـ) تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي [ت ١٣٨٨ هـ] الناشر: دار إحياء الكتب العربية
- فيصل عيسى البابي الحلبي .

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي *

٦- سنن أبي داود / المؤلف: أبو داود سليمان بن الأشعث بن إسحاق بن بشير بن شداد بن عمرو الأزدي السجستاني (ت ٢٧٥ هـ) المحقق: محمد محيي الدين عبد الحميد [ت ١٣٩٢ هـ] الناشر: المكتبة العصرية، صيدا - بيروت

٧- السنن الكبرى، المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت ٤٥٨ هـ) /المحقق: محمد عبد القادر عطا /الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت - لبنا لطبعة: الثالثة، ١٤٢٤ هـ - ٢٠٠٣ م.

٨-: سنن الترمذي / المؤلف: محمد بن عيسى بن سورة بن موسى بن الضحاك، الترمذي، أبو عيسى (ت ٢٧٩ هـ) / تحقيق وتعليق أحمد محمد شاكر (ج ١، ٢)، ومحمد فؤاد عبد الباقي (ج ٣)، وإبراهيم عطوة عوض المدرس في الأزهر الشريف (ج ٤، ٥)، الناشر: شركة مكتبة ومطبعة مصطفى البابي الحلبي - مصر، الطبعة: الثانية، ١٣٩٥ هـ - ١٩٧٥ م عدد الأجزاء: ٥، ٩-سنن النسائي الكتاب: سنن النسائي /مطبوع مع شرح السيوطي وحاشية السند صححها: جماعة، وقرئت على الشيخ: حسن محمد المسعود. الناشر: المكتبة التجارية الكبرى بالقاهرة الطبعة: الأولى، ١٣٤٨ هـ - ١٩٣٠ م حواشي النسخة الإلكترونية: علقها الشيخ أحمد بسيوني، جزاه الله خيرا.

تنبيه: ترقيم الكتب والأبواب والأحاديث ليس من المطبوعة المصرية. وإنما من عمل الشيخ عبد الفتاح أبي غدة لنشرته (ط مكتب المطبوعات الإسلامية - حلب، الطبعة: الثانية، ١٤٠٦ هـ - ١٩٨٦ م) متابعا: «مفتاح كنوز السنة» و«المعجم المفهرس لألفاظ الحديث النبوي» و«الفهرس التفصيلي لسنن النسائي» من كتاب تيسير المنفعة للأستاذ محمد فؤاد عبد الباقي عدد الأجزاء: ٨ ترقيم الكتاب مو افق للمطبوع.

١٠- سنن الدارمي الكتاب: مسند الإمام الدارمي المؤلف: أبو محمد عبد الله بن عبد الرحمن الدارمي درسه وضبط نصوصه وحققها: الدكتور/ مرزوق بن هياس آل مرزوق الزهراني الناشر: (بدون ناشر) (طبع على نفقة رجل الأعمال الشيخ جمعان بن حسن الزهراني) الطبعة: الأولى، ١٤٣٦ هـ - ٢٠١٥ م عدد الأجزاء: ٢ (متسلسلة الترقيم).

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي *

١١- سلسلة الأحاديث الصحيحة وشيء من فقهها وفوائدها/المؤلف: محمد ناصر الدين الألباني [ت ١٤٢٠ هـ]/ الناشر: مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض /الطبعة: الأولى لمكتبة المعارف /عدد الأجزاء: ٧/ عام النشر ١٩٩٥ م .:

١٢-السنن الكبرى - للنسائي؛ أحمد بن علي بن شعيب بن علي بن سنان بن بحرين دينار، أبو عبد الرحمن النسائي / سنن النسائي الكبرى - ط. الرسالة الناشر/ مؤسسة الرسالة/عدد المجلدات ١٢ / تاريخ النشر 2001 – 1421.

١٣-شبكة الالوكة/يوه انترني رسنى ده جى تول دينى ، ثقافى اودعوتى كتابونه اومقالى خپروى .

١٤- شعب الإيمان /المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين البيهقي (٣٨٤ - ٤٥٨ هـ) /المحقق: أبو هاجر محمد السعيد بن بسيوني زغلول / الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت- لبنان
الطبعة: الأولى، ١٤٢١ هـ - ٢٠٠٠ م / عدد الأجزاء: ٩ (الأخير فهارس).

١٥-صحيح الترغيب للالباني صحيحُ التَّزْغِيْبِ وَالتَّزْهِيْبِ /المؤلف /محمد ناصر الدين الألباني
الناشر / مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض - المملكة العربية السعودية /الطبعة
الأولى، 1421 هـ - 2000 م

١٦- صحيح الجامع الصغير وزياداته المؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠ هـ) /الناشر: المكتب الإسلامي .

١٧-صحيح ابن حبان: المسند الصحيح على التقاسيم والأنواع من غير وجود قطع في سندها ولا ثبوت جرح في ناقلها/المؤلف: أبو حاتم محمد بن حبان بن أحمد التميمي البُستي (ت ٣٥٤ هـ) /
المحقق: محمد علي سونمز، خالص أي دمير/ الناشر: دار ابن حزم - بيروت / الطبعة: الأولى،
١٤٣٣ هـ- ٢٠١٢ م.

/ مكتبة المعارف للنشر والتوزيع / الرياض ، السعودية .-١٨-صحيح الترمذي / محمد ناصر الدين الالباني رحمت الله عليه .

صحيح سنن أبي داودالمؤلف: الشيخ محمد ناصر الدين الألباني (ت ١٤٢٠ هـ-١٩

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي *

٢٠- صحيح مسلم المؤلف: أبو الحسين مسلم بن الحجاج القشيري النيسابوري (٢٠٦ - ٢٦١ هـ) المحقق: محمد فؤاد عبد الباقي الناشر: مطبعة عيسى الباي الحلبي وشركاه، القاهرة) ثم صورته دار إحياء التراث العربي ببيروت، وغيرها. (عام النشر: ١٣٧٤ هـ - ١٩٥٥ م. - صحيح

٢١- صحيح البخاري المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي تحقيق: جماعة من العلماء الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ١٣١١ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثاني ثم صوّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى ١٤٢٢ هـ لدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بتقييم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة. -

٢٢- مجموع فتاوى ومقالات متنوعة المؤلف: عبد العزيز بن عبد الله بن عبد الرحمن بن باز جمع وإشراف: د. محمد بن سعد الشويعر الناشر: رئاسة إدارة البحوث العلمية والإفتاء بالمملكة العربية السعودية.

٢٣- مجموع الفتاوى المؤلف: شيخ الإسلام أحمد بن عبد الحلیم بن تيممة جمع وترتيب: عبد الرحمن بن محمد بن محمد بن قاسم رحمه الله وساعده: ابنه محمد وفقه الله الناشر: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة - السعودية عام النشر: ١٤٢٥ هـ - ٢٠٠٤ م .

٢٤ - مختصر العلولعلي الغفار، الحافظ الذهبي، الناشر: المكتب الإسلامي، بيروت، الطبعة الثانية - 1412 هـ. تحقيق: اختصره وحققه وعلق عليه وخرج أحاديثه محمد ناصر الدين الألباني.

٢٥ - القواعد الذهبية لحفظ القرآن الكريم د شيخ عبد الرحمن عبد الخالق ليكنه

٢٦- المستدرك للحاكم المستدرك على الصحيحين الحاكم ، أبو عبد الله محمد بن عبد الله النيسابوري ، تحقيق : مصطفى عبد القادر عطا ، (بيروت : دار الكتب العلمية ، ط 1 ، 1411 هـ/1990 م) .

٢٧- مسند امام احمد ابن حنبل ، أحمد بن حنبل الشيباني، (مصر: مؤسسة قرطبة) .

٢٨- المعجم الكبير للطبراني ، المؤلف: سليمان بن أحمد بن أيوب بن مطير اللخمي الشامي، أبو القاسم الطبراني (ت ٣٦٠ هـ) المحقق: حمدي بن عبد المجيد السلفيدار الناشر: مكتبة ابن

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي *

تيمية - القاهرة الطبعة: الثانية عدد الأجزاء: ٢٥ ويشمل القطعة التي نشرها لاحقا المحقق
الشيخ حمدي السلفي من المجلد ١٣ (دار الصميعي - الرياض / الطبعة الأولى، ١٤١٥ هـ - ١٩٩٤ م).

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**